

Erasmus+

euro | guidance

Karjeras vadības prasmes mācību priekšmetu standartu saturā

© Valsts izglītības attīstības aģentūra, 2016

Publikācijas izstrādāta sadarbībā ar Valsts izglītības satura centru, izstrādi līdzfinansē Eiropas Komisija.

Izdevums atspoguļo vienīgi autoru uzskatus, un Eiropas Komisija nav atbildīga par tajā ietvertās informācijas lietojumu.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Valsts izglītības
satura centrs

© Valsts izglītības attīstības aģentūra, 2017

Atkārtots izdevums, iespiests ar Vācijas-Baltijas tirdzniecības kameras finansiālu atbalstu.

**Deutsch-Baltische Handelskammer
in Estland, Lettland, Litauen**
Vācijas-Baltijas Tirdzniecības kamera
Igaunijā, Latvijā, Lietuvā

Auswärtiges Amt

Saturs

Ievads	6
1.-3.klase	7
Latviešu valoda.....	7
Latviešu valoda un literatūra mazākumtautību izglītības programmās.....	7
Mazākumtautības valoda.....	7
Svešvaloda.....	8
Matemātika.....	8
Dabaszinības.....	9
Mūzika.....	9
Vizuālā māksla.....	9
Sociālās zinības.....	10
Mājturība un tehnoloģijas.....	11
Sports.....	12
Ētika.....	12
Kristīgā ētika.....	13
4.-6. klase	14
Latviešu valoda.....	14
Latviešu valoda un literatūra mazākumtautību izglītības programmās.....	14
Mazākumtautības valoda.....	15
Svešvaloda.....	16
Matemātika.....	16
Dabaszinības.....	17
Literatūra.....	18
Mūzika.....	19
Vizuālā māksla.....	19
Sociālās zinības.....	19
Mājturība un tehnoloģijas.....	21
Sports.....	22
7.-9. klase	23
Latviešu valoda.....	23
Latviešu valoda un literatūra mazākumtautību izglītības programmās.....	23
Mazākumtautības valoda.....	24
Svešvaloda.....	25
Matemātika.....	26
Informātika.....	27
Bioloģija.....	30
Fizika.....	31
Ķīmija.....	32
Ģeogrāfija.....	33
Literatūra.....	34
Mūzika.....	35
Vizuālā māksla.....	35
Pasaules vēsture.....	35
Latvijas vēsture.....	36

Sociālās zinības.....	36
Mājturība un tehnoloģijas.....	38
Sports.....	40
10.-12. klase.....	41
Latviešu valoda.....	41
Svešvaloda.....	41
Mazākumtautību valoda un literatūra.....	42
Matemātika.....	42
Informātika.....	43
Programmēšanas pamati.....	44
Tehniskā grafika.....	44
Sports.....	45
Veselības mācība.....	45
Fizika.....	46
Ķīmija.....	47
Bioloģija.....	48
Dabaszinības.....	48
Latvijas un pasaules vēsture.....	49
Ekonomika.....	50
Filozofija.....	51
Ģeogrāfija.....	51
Psiholoģija.....	52
Politika un tiesības.....	53
Mājsaimniecība.....	53
Ētika.....	54
Kulturoloģija.....	54
Literatūra.....	55
Mūzika.....	55
Vizuālā māksla.....	55
Klases stundu programmas paraugs.....	56
1.-3. klase.....	56
4.-6. klase.....	57
7.-9. klase.....	59
10.-12. klase.....	61

Ievads

Lai nodrošinātu konkurētspēju Latvijas mainīgajā darba tirgū, aktuālas ir karjeras vadības prasmes ([Jaunzeme, 2013](#)). Saskaņā ar Eiropas Mūžilga karjeras atbalsta politikas tīkla (EMKAPT) skaidrojumu, karjeras vadības prasmes ir kompetenču (zināšanas, prasmes, attieksme) kopums, kas cilvēkiem jebkurā dzīves posmā ļauj veidot savu mācību un darba dzīvi. Zināšanas, prasmes un attieksme ir saistītas ar pašorganizētību un mācību un karjeras vadību, ([EMKAPT, 2015](#)).

Pašorganizētība - savu spēju un interešu pašizziņa, pašvērtēšana, sociālās prasmes un plānošana.

Mācību vadība - iesaistīšanās un dalība mācību procesā un izpratne par savu attieksmi pret mācībām un darbu.

Karjeras vadība - informācijas avotu izvēle, par mācību un darba iespējām iegūtās informācijas izvērtēšana, mācību un darba iespēju prasību analīze, kā arī iegūtās informācijas attiecināšana uz savu pašizziņu, ar karjeru saistītu lēmumu pieņemšana un sekmīga karjeras maiņa.

Karjeras vadības prasmju aktualitāti apliecina Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) 2016. gada aptauja par kvalificēta darbaspēka pieprasījumu, ([Helmane, 2016](#)). Prasmes, kuras darba devēji darbiniekos vēlas redzēt, sasaucas ar EMKAPT pieņemto karjeras vadības prasmju skaidrojumu.

LDDK aptaujas rezultāti	EMKAPT jēdziens
Iniciatīva, komunikācijas un sadarbības prasmes, spēja tikt galā ar stresu	Pašorganizētība
Spēja iemācīties kaut ko jaunu, disciplīnas ievērošana, spēja ieguldīt savā attīstībā	Mācību vadība
Spēja plānot un uzņemties atbildību par savu karjeru, patstāvīgi pieņemt lēmumus, pielietot zināšanas un analītiskās prasmes, piemēroties pārmaiņām un tikt galā ar stresu, gatavība uzņemties jaunus darba pienākumus	Karjeras vadība

Karjeras vadības prasmju apgūšana mācību procesā veicina:

- iesaisti mācībās;
- sekmju uzlabošanu un tālākvirzību izglītībā;
- nodarbinātību un nodarbināmību;
- profesionālās karjeras attīstību;
- turpmāku izglītošanu.

EMKAPT apzinātā labā prakse paredz karjeras vadības prasmju standartu izstrādi atbilstoši dažādu vecumposmu īpatnībām un prasmju apguvi kā specializētu vai starppriekšmetu programmu, ievērojot izglītības satura un pedagoģiskās tradīcijas, paredzot arī mācību rezultātu novērtēšanu.

Pašlaik Latvijā spēkā esošajos valsts pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standartu un mācību priekšmetu programmu saturā ir iekļautas karjeras vadības prasmes. Taču tās nav izceltas atsevišķi no mācību priekšmetu prasībām. Skolotājiem ir grūti tās atpazīt, lai varētu mērķtiecīgi un saskaņoti veicināt prasmju attīstību.

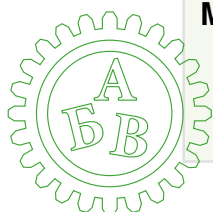
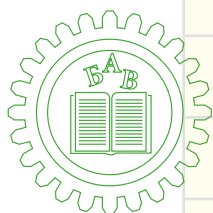
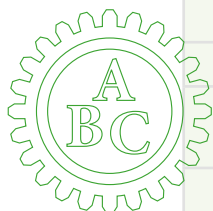
Euroguidance programmas 2016. gadā veidotajā materiālā ir apzinātas [valsts pamatizglītības](#) un [valsts vispārējās vidējās izglītības](#) standartos, kā arī [klases stundu programmas paraugā](#) iekļautās karjeras vadības prasmes, kas ir aktuālas arī kompetenču pieejas izglītības satura reformas kontekstā.

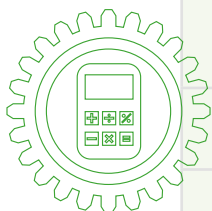
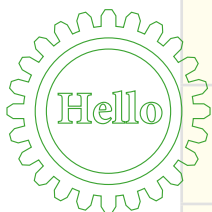
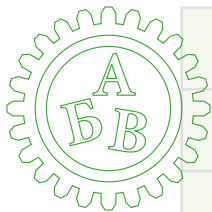
Materiāls ir noderīgs kā palīgīdzeklis karjeras vadības prasmju izpratnei un atpazīšanai, atspoguļojot dažādu mācību priekšmetu komponentus, kas gatavo jauniešus apzinātai profesijas izvēlei un sekmīgai profesionālajai karjerai.

Karjeras vadības prasmes mācību priekšmetu standartos

1.-3. klase

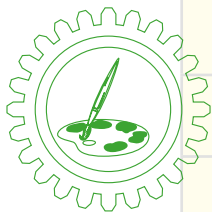
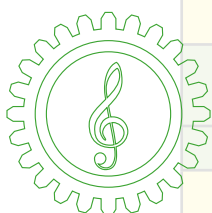
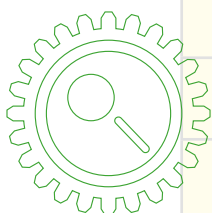
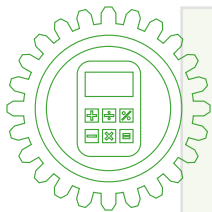
Mācību priekšmets	Komponents	Pamatprasības, beidzot 3. klasi. Izglītojamais:
Latviešu valoda	Komunikatīvā kompetence	6.2. veido adresātam un saziņas tematam atbilstošus izteikumus un izsaka savu viedokli
		6.3. ievēro apgūtās runas etiķetes normas
		6.8. stāsta par sevi, piedzīvoto un pārdzīvoto, par redzēto, dzirdēto un lasīto
		6.12. atrod tekstā konkrētu informāciju un izmanto to savā darbībā
		6.13. raksta tekstu par sevi, par redzēto, dzirdēto, lasīto, piedzīvoto vai pārdzīvoto
	Valodas kompetence	6.16. glīti un pareizi raksta vārdus (burtu forma, burtu savienojumi) un teikumus
		7.3. veido mērķtiecīgu un pabeigtu tekstu
		7.9. veido, intonatīvi pareizi izrunā un raksta stāstījuma, jautājuma un izsaukuma teikumus
		7.14. izmanto savas runas bagātināšanai sinonīmus un antonīmus
		Latviešu valoda un literatūra mazākumtautību izglītības programmās
8.2. dabiskā tempā runātā tekstā saklausa sev nepieciešamo informāciju		
8.5. atbilstoši mācību uzdevumam tekstā atrod nepieciešamo informāciju		
8.11. iesaistās un piedalās sarunās vienkāršās saziņas situācijās		
8.12. prot veidot jautājumus un atbildes informācijas apmaiņā		
Sociokultūras kompetence	8.14. rakstos sniedz ikdienā nepieciešamo informāciju par sevi	
	8.16. raksta vienkāršus lietišķos rakstus	
	10.3. lieto biežāk sastopamās pieklājības frāzes	
	10.6. uzklausa citus un cenšas saprast teikto	
	Mazākumtautības valoda	
6.3. izsaka savu viedokli		
6.5. saziņā ievēro apgūtās runas etiķetes normas		

		6.8. stāsta par sevi, redzēto, dzirdēto, lasīto un pārdzīvoto
		6.11. lasa tekstu ar izpratni, izsaka savu attieksmi pret lasīto
		6.13. atrod tekstā konkrētu informāciju un izmanto to savā darbībā
		6.14. izmanto vārdnīcas un bērnu enciklopēdijas nepieciešamās informācijas ieguvei
		6.17. pieraksta ikdienā vai mācībām nepieciešamo informāciju
	Valodas kompetence	7.3. pārvalda apgūtās valodas normas
		7.12. skaidro nepazīstamu vārdu nozīmi, izmantojot skaidrojošo vārdnīcu
		7.13. savas runas bagātināšanai izmanto sinonīmus un antonīmus
Svešvaloda	Valodas un komunikatīvā kompetence	8.3. vienkāršā veidā sazinās par sev labi zināmām tēmām
		8.4. izmanto atsevišķus vārdus, pamatfrāzes un vienkāršus teikumus, lai atbildētu un uzdotu jautājumus par tuvāko apkārtni un cilvēkiem
		8.5. vienkāršos teikumos stāsta par savu dzīvesvietu un cilvēkiem, kurus pazīst
	Sociokultūras kompetence	9.2. izrāda pozitīvu attieksmi un interesi par valodām
Matemātika	Matemātiskā instrumentārija izveidē	6.2.4. galvā aptuveni novērtēt sagaidāmo skaitlisko aprēķinu rezultātu
		6.2.5. risināt praktiskus uzdevumus, kas saistīti ar sadzīves, dabaszinātņu, vides un veselības jautājumiem
		6.4. izmantojot decimāldaļas, nolasīt cenu, kas pierakstīta decimāldaļas formā
		6.6. nosaukt reālās dzīves situācijas, kurās ir svarīgs skaitļu sakārtojums virknē
	Matemātikas lietojumā dabas un sabiedrības procesu analizē	7.1. atšķirt salīdzināmus un nesalīdzināmus lielumus
		7.2. lielumus raksturot ar skaitļiem; pareizi lietot laika, masas, temperatūras, garuma, naudas mērvienības
		7.4. pāriet no lielākām uz mazākām mērvienībām, risinot praktiskus uzdevumus
		7.6. nodarbībās brīvā dabā uzskaitīt dažādus objektus vidē un pazīt to formas
		7.7. iegūt informāciju no tabulām, stabiņveida diagrammām, tekstiem
		7.8. salīdzināt, šķirot, sakārtot objektus pēc norādītas vai paša izvēlētas pazīmes

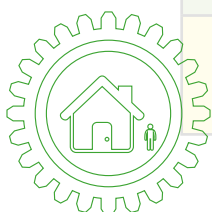
	Matemātisko modeļu veidošanā un pētišanā ar matemātikai raksturīgām metodēm	8.4. uz klausīt citu viedokli
		8.5. izteikt savu viedokli
		8.6. izvirzīt pieņēmumu reālas problēmas risināšanai
		8.8. izmantot atbilstošus paņēmienus problēmas risināšanai
		8.10. aktīvi iesaistīties grupas darbā, veidot grupas darba prezentāciju
Dabaszinības	Pētniecības darba pamati	6.1. iegūst informāciju par dabaszinību jautājumiem lasot, jautājot, klausoties, skatoties
		6.3. atrod būtiskāko informāciju lasītajā un dzirdētajā atbilstoši mērķim
		6.5. formulē vienkāršus ar pētījumu saistītus jautājumus (Kāpēc? Kā būtu, ja...?) un apsver, kā varētu iegūt atbildes
		6.14. apkopo, sakārto un pārveido iegūtos datus zīmējumos, tabulās un diagrammās
		6.15. apraksta iegūtos rezultātus, izmantojot dabaszinību terminus
		6.17. izdara vienkāršus secinājumus
		6.18. iepazīstina citus ar iegūtajiem rezultātiem, lietojot vienkāršus dabaszinību terminus
		6.19. atbild uz skolotāja vai citu skolēnu jautājumiem, lietojot vienkāršus dabaszinību terminus
		6.20. novērtē savu un citu skolēnu ieguldījumu, meklējot atbildi uz pētniecības darba jautājumu
	Cilvēka un vides mijiedarbība	8.11. ir vēlme darboties; piedalās tuvākās apkārtnes sakopšanā
		8.12. ievēro personīgo higiēnu
		8.16. apzinās, ka dabaszinībās iegūtās zināšanas un prasmes ir izmantojamas ikdienas dzīvē
Mūzika	Mūzikas uztvere un radošā darbība	8.4. piedalās muzikālajās spēlēs un rotaļās
		8.6. ir ieinteresēts radošā muzicēšanā
Vizuālā māksla	Mākslas valoda	6.7. zina ar mākslu saistītas profesijas
	Mākslas uztvere un radošā darbība	7.4. eksperimentē un atklāj jaunus tehniskus paņēmienus
		7.5. izmanto plaknes un telpas iespējas, strādājot individuāli un grupā
		7.6. prot pastāstīt par sava radošā darba ieceri un procesu
		7.7. prot plānot idejas īstenošanai paredzēto laiku mācību stundas ietvaros
		7.9. prot atrast un saprot informāciju, kas pievienota mākslas darbam

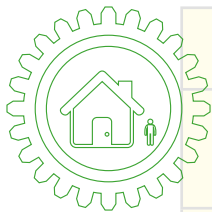

	Māksla - kultūras sastāvdaļa	8.7. ir iepazinis mākslas muzejus un izstādes, kā arī tuvākās apkārtnes kultūrvēsturiskās vietas
Sociālās zinības	Gatavība sociāli atbildīgai nostājai	6.1. vērtē savu un citu rīcību, raksturojot to kā labu vai sliktu, un pamato savu vērtējumu 6.2. attīsta pozitīvu pieeju dzīvei (optimismu) 6.3. izprot palīdzības nozīmi, ir izpalīdzīgs 6.4. novērtē dalīšanās prieku (prot dalīties ar citiem) 6.5. ievēro norises dabā, interesējas par tām, jūt līdzī dzīvām būtnēm 6.6. apzinās savu saistību ar vidi un atbildību par to 6.7. atšķir savai veselībai drošu un nedrošu vidi 6.9. apzinās, ka var piedalīties lēmumu pieņemšanā un to īstenošanā ģimenē, klasē, skolā 6.11. izvēles situācijā ikdienā izvērtē vairākas alternatīvas un pieņem ekonomiskās izvēles situācijā pamatotu lēmumu
	Sociālpolitisko un ekonomisko norišu un personības attīstības pētīšana un interpretēšana	7.1. prot pastāstīt par to, ko prot un var iemācīt citiem 7.2. prot strādāt pāri - uzklausa otra domas, saskata otra vajadzības un izpilda darbu atbilstoši skolotāja norādījumiem 7.3. prot pastāstīt par savām izjūtām situācijās, kad saņēmis mīlestību, rūpes, piedošanu un kad to sniedzis 7.4. ir draudzīgs, ieinteresēts un atsaucīgs, strādājot pāri 7.5. strādājot pāri, ierosina, kā uzlabot klases vai skolas vidi 7.6. ievēro grupas darba noteikumus 7.7. prot pastāstīt par pāri (vai grupā) paveiktu darbu 7.8. prot ieplānot laiku, iekārtot darba vietu mācībām, izvēlēties un turēt kārtībā mācību uzdevumam nepieciešamos mācību piederumus 7.9. spēj secīgi izpildīt mācību uzdevumu atbilstoši skolotāja norādījumiem vai iepriekš dotam uzdevuma aprakstam 7.10. vērtē savus un vienaudžu sasniegumus pēc skolotāja dota parauga 7.11. izrāda vēlmi iegūt informāciju par personības un sabiedrības attīstības jautājumiem 7.12. atrod mācību uzdevuma veikšanai nepieciešamo informāciju skolotāja norādītajos informācijas avotos (Latvijas karte, zīmējums, uzziņu literatūra, vienkārši grafiki, saruna ar līdzcilvēkiem, plašsaziņas līdzekļi, arī internets)

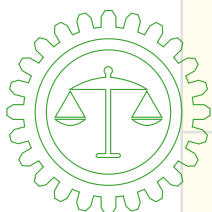
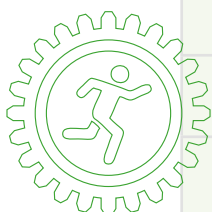

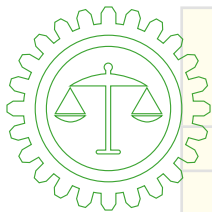
		7.13. pēc skolotāja norādījuma izmanto dažādus informācijas ieguves veidus (intervē, anketē, novēro)
		7.17. saprot, ka katrai rīcībai ir sekas
		7.18. prot izteikt savu viedokli
		7.19. skolotāja vadībā prot sagatavoties sarunai (sagatavot jautājumus, sarunāt tikšanos)
		7.20. skolotāja vadībā izstrādā jautājumus un veic aptauju
	Izpratne par cilvēka un sabiedrības attīstības norisēm un likumsakarībām	8.2. prot nosaukt un pamatot sev nozīmīgas tikumiskās īpašības
		8.3. apzinās un ar piemēriem ilustrē to, ka cilvēka ētisko rīcību var noteikt prāts, jūtas un gribasspēks
		8.5. apzinās īpašības, kas veicina labvēlīgu saskarsmi
		8.6. prot izvēlēties pieklājīgu uzvedību konkrētā situācijā (piemēram, skolā, uz ielas, sabiedriskajā transportā)
		8.8. salīdzina, kas kopīgs un kas atšķirīgs dažādiem cilvēkiem (piemēram, intereses, vērtības, izskats, uzskati)
		8.9. pazīst dažādu emociju izpausmes; spēj saistīt emocijas ar notikumiem
		8.10. zina, kas ir nepieciešams fiziskai un garīgai attīstībai
		8.12. zina, kā rūpēties par savu veselību ikdienā (personīgā un zobu higiēna, veselīgs uzturs un fiziskā aktivitāte)
		8.21. saprot, ka katrs cilvēks var būt darbaspēks, un prot pastāstīt, ko cilvēks var piedāvāt darba tirgū (fiziskais spēks, zināšanas, prasmes, iemaņas, pieredze, dotumi)
		8.22. zina, kas ir nauda, un prot ar piemēriem pastāstīt par naudas īpašībām
		8.24. lieto jēdzienus: cilvēku grupas, savstarpējās attiecības, atbildība
		8.27. prot pastāstīt, ko pašvaldība veic iedzīvotāju labā
		8.28. saprot, ka katram cilvēkam ir tiesības un pienākumi; prot nosaukt nozīmīgākās bērna tiesības un pienākumus, kas skolēnam jāveic ikdienā (ģimenē, skolā)
		8.29. zina savas tiesības un pienākumus ģimenē, klasē, skolā
		8.30. zina, ka pastāv dažādi noteikumi; izprot, kādas var būt sekas, tos ievērojot un neievērojot
Mājturība un tehnoloģijas	Zināšanas un izpratne par cilvēka dzīvesvidi	10.5. zina galvenos ikdienas darbus, kas nodrošina mājīgumu; piedalās mājas darbu veikšanā

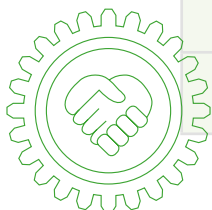

		10.12. prot klāt galdu vienkāršai ikdienas maltītei, rīkoties ar galda piederumiem, uzvesties ēšanas laikā
		10.13. saprot, ka, iegādājoties preces, jānovērtē to kvalitāte, nepieciešamība, cena; zina, ka jāsaņem pirkumus apliecinājoši dokumenti (kases čeki)
	Tehnoloģiju praktiska un radoša lietošana cilvēka dzīvesvides uzlabošanai	11.1. izprot, ka priekšmeti un lietas ir noteiktas cilvēku darbības rezultāts
		11.4. prot atrast un izmantot informāciju no skolēna vecumam atbilstošiem periodiskajiem izdevumiem, grāmatām
		11.9. prot gatavot vienkāršus priekšmetus, telpu rotājumus, iesaiņot un noformēt dāvanas (aplicējot, lokot, veidojot, pinot, vijot), izmantojot tekstilmateriālus, papīru, stieples, plastilīnu, dabas materiālus; ir pieredze darboties rūpīgi, patstāvīgi vai kopā ar citiem, pabeigt darbu un sagatavot rezultātu kopīgai vērtēšanai; zina un ievēro darba drošības noteikumus
		11.10. spēj novērtēt savu darbību un sasniegto rezultātu; mācās saskatīt pozitīvo sasniegumu savā un citu darbā
	Savu iespēju apzināšanās dzīvesvides pilnveidošanai	12.2. izprot, kā stundās iegūtās zināšanas un prasmes tiek izmantotas mājās (sadzīvē), brīvajā laikā (atpūtā) un dažādās profesijās
		12.5. saskata amatnieku izstrādājumu izmantošanas estētisko un praktisko nozīmi mājās vidē
Sports	Zināšanas un izpratne sportā	7.1.5. sistemātiski apgūst sporta veidu vingrinājumus sava organisma attīstībai un pareizas stājas veidošanai
		7.2. interesējas un prot pastāstīt par sporta pasākumiem un nodarbībām savā skolā
	Pamatprasmes individuālo sporta veidu vingrojumos un vingrinājumos	8.1.2. izpilda vispārattīstošos vingrojumus individuāli un pāros
	Sabiedriskajai un personiskajai dzīvei nepieciešamās pamatprasmes	11.1. prot atrast informāciju par fiziskajām aktivitātēm savā skolā un iesaistās tajās
		11.4. ievēro mācīto rotaļu noteikumus
Ētika	Tikumiskās vērtības un ētiskais mantojums	6.4. mācās apzināties normu dažādību ģimenē, skolā, sabiedrībā
		6.8. ir motivēts rīkoties saskaņā ar tikumiskajām vērtībām

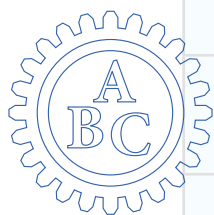

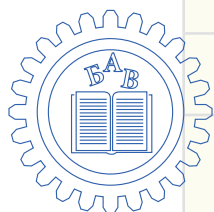
	Pašnoteikšanās un tikumiskā izaugsme	7.2. prot raksturot sevi, balstoties tikumiskajās vērtībās un morāles principos
		7.3. apzinās pašvērtību un pašdisciplīnas nozīmi
		7.4. zina tikumiskās izvēles kritērijus (pienākums, atbildība, sekas, cieņa, "ētikas zelta likums")
		7.5. mācās kritiski domāt un lietot kritērijus vērtību izvēlei
		7.6. mācās attīstīt savas morālās jūtas
		7.9. mācās izprast saistību starp rīcību un tās sekām
		7.10. prot raksturot atbildīgu/bezatzbildīgu rīcību
		7.12. prot lietot jēdzienus: atbildība, sekas, laba/slikta rīcība, izvēle, kļūda, "ētikas zelta likums"
	Saskarsmes tikumiskais pamats	8.1. izprot savu piederību ģimenei, klasei, sabiedrībai, dabai
		8.2. mācās cienīt cilvēku, dzīvo radību, vidi
		8.3. apzinās tikumiskas saskarsmes vērtību
		8.5. zina saskarsmes morālo pamatu
		8.6. mācās veidot pozitīvas, jēgpilnas attiecības
		8.7. atzīst cieņu par pamatu tikumisku attiecību veidošanā
		8.8. pieņem otra cilvēka citādību
		8.10. zina pieklājīgas uzvedības normas
		8.11. prot ievērot saskarsmes normas
		8.12. ir motivēts izvēlēties pieklājīgas uzvedības normas mājās, skolā, uz ielas, sabiedrībā
		8.13. prot lietot jēdzienus: uzvedības normas, pārkāpums, pieklājīgs, nepieklājīgs, rupjš, aizvainot, atvainoties; sāpes, nodarīt sāpes, darīt pāri, just līdzi, piedot, lūgt piedošanu, bēdas, prieks, uzklausi, lūgt/likt
Kristīgā ētika	Kristīgās vērtības un morāle	<i>8.6. ir motivēts veidot attiecības, balstoties uz Dieva likumiem</i>
		8.19. prot vērtēt savu pieredzi saskarsmē ar labo un ļauno

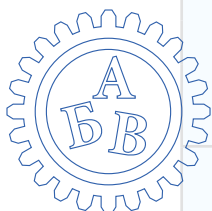
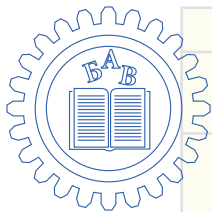

4.-6. klase

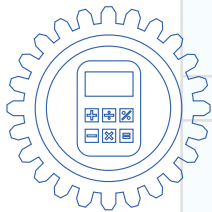
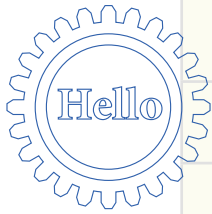

Mācību priekšmets	Komponents	Pamatprasības, beidzot 6. klasi. Izglītojama:
Latviešu valoda	Komunikatīvā kompetence	10.1. zina, ka ir verbāli un neverbāli saziņas līdzekļi (mīmika, žesti), un izprot to nozīmi saziņā
		10.3. plāno un veido adresātam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam atbilstošus izteikumus, izsaka savu viedokli un pamato to
		10.4. izprot runas kultūras nozīmi saziņā un ievēro apgūtās runas etiķetes normas
		10.5. vērtē savu izteikumu atbilstību adresātam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam
		10.8. apzinās klausīšanās nozīmi
		10.9. veido izteikumus un tekstu atbilstoši saziņas tematam, mērķim un adresātam
		10.11. uzstājas klasē ar paša sagatavotu tekstu
		10.12. mērķtiecīgi pilnveido runāšanas prasmi
		10.16. vērtē tekstā ietvertu informāciju (jauna/zināma, svarīga/mazsvarīga) un izmanto to savā darbībā
		10.18. raksta tekstu atbilstoši adresātam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam
		10.20. pieraksta un sistematizē informāciju, izmantojot dažādus paņēmienus
	Valodas kompetence	11.3. veido mērķtiecīgu, sakarīgu un pabeigtu tekstu
		11.13. izrunā un raksta vārdus atbilstoši pareizrūpas un pareizrakstības normām
		<i>11.16. izmanto savas runas bagātināšanai dažādu slāņu leksiku</i>
	Sociokultūras kompetence	12.1. saprot valodas nozīmi kultūrā un savas personības pilnveidē
		12.4. saskata atšķirības starp savā un citu etnosu kultūrā pieņemto runas etiķeti/runas uzvedības tradīcijām
Latviešu valoda un literatūra mazākumtautību izglītības programmās	Komunikatīvā kompetence	12.1. uztver un saprot savām zināšanām, prasmēm un pieredzei atbilstīgu, dabiskā tempā runātu monologu un dialogu
		12.3. klausoties tekstu, iegūst un sistematizē nepieciešamo informāciju
		12.4. lasa un saprot savām vajadzībām un interesēm atbilstīgus, tematiski dažādus daiļliteratūras, publicistikas, populārzinātniskus tekstus, noteikumus un instrukcijas
		12.9. izsaka savas vajadzības, jūtas, domas, viedokli, secinājumus un vērtējumu
		12.10. izsaka un pamato savas domas par literārā darba virsrakstu, tematu, tēliem, darbības norises vietu un laiku

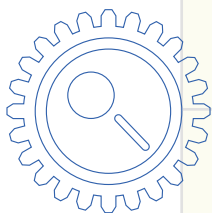
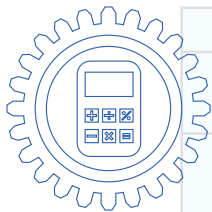

		12.11. iesaistās, uzsāk, uztur un loģiski pabeidz sarunu	
		12.12. iegūst un sniedz informāciju par sev nozīmīgām tēmām	
		12.13. iesaistās pārrunās par citu mācību priekšmetu tēmām	
		12.14. raksta saistītu tekstu par sev tuvām un zināmām tēmām	
		12.17. raksta lietišķos rakstus personiskiem mērķiem	
	Valodas kompetence	13.3. ievēro un izmanto svarīgākās un praksē nepieciešamās pareizrunas normas	
		13.4. izprot un ievēro vārdu izrunas un rakstības atšķirības	
		13.5. ir pietiekams vārdu krājums, lai lietotu valodu sev nozīmīgās mācību un saziņas situācijās	
		13.7. lieto mācītos gramatikas modeļus saprotamu izteikumu veidošanai	
Mazākumtautības valoda	Komunikatīvā kompetence	10.1. zina, ka ir verbāli un neverbāli saziņas līdzekļi (žesti, mīmika), izprot to nozīmi saziņā	
		10.4. izsaka savu viedokli un pamato to	
			10.5. novērtē savu un citu izteikumu atbilstību adresātam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam
			10.6. iegūst informāciju grāmatās, laikrakstos, žurnālos, televīzijā, radio un internetā, sniedz to citiem
			10.7. izprot runas kultūras nozīmi saziņas procesā un ievēro apgūtās runas etiķetes normas
			10.8. uztver dzirdēto tekstu kā veselumu un detalizēti
			10.10. izmanto apgūtos klausīšanās paņēmienus
			10.11. mutiski veido tekstus atbilstoši adresātam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam
			10.13. plāno savu darbību, izmantojot dzirdētu vai lasītu informāciju (uzdevuma formulējums, mācību teksts)
			10.14. uzstājas klasē ar paša sagatavotu tekstu
			10.17. vērtē tekstā ietvertu informāciju (jauna/zināma, svarīga/mazsvarīga) un izmanto to savā darbībā
			10.19. raksta tekstus atbilstoši adresātam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam
			10.21. pieraksta un sistematizē informāciju, izmantojot dažādus paņēmienus
		Valodas kompetence	11.6. veido tekstu, ievērojot tā pazīmes (virsraksts, temats, galvenā doma, sakarīgums, pabeigtība)
			11.10. plāno tekstu, izmantojot apgūtos plāna veidus; veido plānam atbilstošu tekstu
			11.14. veido, intonatīvi pareizi izrunā, raksta pēc izteikuma mērķa un emocionālās nokrāsas dažādus teikumus
		11.16. veido un raksta vienkāršus un saliktus teikumus, ievērojot apgūtās interpunkcijas normas	

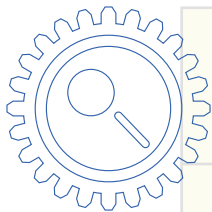

		11.17. izrunā un raksta vārdus atbilstoši apgūtajām pareizrūnām un pareizrakstības normām; pārbaudei izmanto nepieciešamās vārdnīcas
Svešvaloda	Valodas un komunikatīvā kompetence	12.5. sazinās ikdienišķās situācijās, kur notiek vienkārša informācijas apmaiņa par zināmām tēmām
		12.6. iesaistās sarunā, bet tās uzturēšanai var būt nepieciešama sarunas biedra palīdzība
		12.7. vienkāršos teikumos stāsta par sevi, savu tuvāko apkārtni un citām zināmām tēmām
		12.8. raksta īsu, vienkāršu tekstu par zināmām tēmām: zīmītes, paziņojumus, pastkartes un vēstules
		12.9. aizpilda vienkāršas veidlapas, ierakstot informāciju par sevi
	Sociokultūras kompetence	13.3. ir iecietīgs pret svešo un nepazīstamo
Matemātika	Matemātiskā instrumentārija izveidē	10.1.7. nolasīt un pierakstīt gadskaitļus, izmantojot romiešu ciparus
		10.2.8. aprēķināt attālumu kartē pēc dotā mēroga
		10.3.5. <i>aprēķināt procentus no skaitļa un skaitli, ja zināma tā procentu vērtība, izteikt divu skaitļu attiecību procentos</i>
		10.4.5. risināt praktiskus uzdevumus, kas saistīti ar sadzīves, dabaszinātņu, vides un veselības jautājumiem, apzinās to nozīmi ikdienas dzīvē
		10.7.3. attēlot sakarības tabulās
	Matemātikas lietojums dabas un sabiedrības procesu analīzē	11.1. lietot laukuma, tilpuma, ātruma mērvienības
		11.3. novērtēt apgūto ģeometrisku figūru lielumu pēc acumēra
		11.6. savākt un pierakstīt dažādos eksperimentos, pētījumos un aptaujās iegūtos datus, tos sakārtot, sistematizēt, attēlot vizuāli
		11.7. attēlot informāciju tabulās, stabiņveida diagrammās un iegūt informāciju no tām, iegūt informāciju no sektora diagrammām
		11.9. izmantot datoru informācijas iegūšanai
	Matemātisko modeļu veidošana un pētīšana ar matemātikai raksturīgām metodēm	12.3. izprast pamatojuma nepieciešamību
		12.5. izvīzīt hipotēzes reālās problēmas formulēšanai matemātiskā valodā
		12.7. lietot piemērotus paņēmienus, lai atrisinātu problēmas, izmantojot skaitliskus modeļus

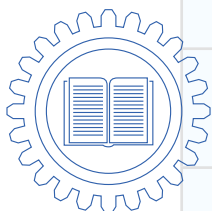

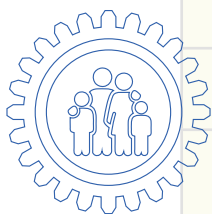
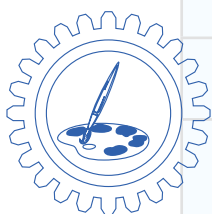
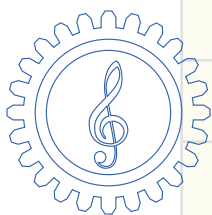

		12.8. precīzi lietot simbolus un apzīmējumus
		12.9. lietot shēmas, stabiņu diagrammas un tabulas, prezentējot problēmas risinājumu
		12.10. rūpīgi izveidot grupas darba prezentāciju un pastāstīt par to
Dabaszinības	Pētniecības darba pamati	10.1. iegūst informāciju dabaszinību jomā, atbilstoši situācijai izmantojot dažādus paņēmienus. Atbilstoši veicamajam uzdevumam izvēlas un sameklē informācijas avotus
		10.2. izmanto dažādus informācijas avotus (piemēram, grāmatas, žurnālus, Sarkano grāmatu), specifiskus informācijas avotus (modeļus, kartes, globusu), plašsaziņas līdzekļus un informācijas tehnoloģijas
		10.3. novērtē informācijas derīgumu un ticamību
		10.5. formulē ar pētījumu saistītus jautājumus par konkrētu problēmu, izvirza vienkāršus pieņēmumus un izlemj, kā varētu iegūt atbildes
		10.6. plāno vienkārša eksperimenta norisi nepieciešamo datu ieguvei
		10.8. veic fizikālo lielumu (piemēram, masa, ātrums, spēks) mērījumus, nosaka attālumus kartē vai plānā, izmantojot mērogu. Pieraksta mērījumu rezultātus, izmantojot atbilstošus fizikālo lielumu apzīmējumus un mērvienības
		<i>10.11. ievēro darba drošības noteikumus atbilstoši instrukcijai</i>
		10.14. apkopo, sakārto un pārveido iegūtos datus zīmējumos, tabulās, grafikos, diagrammās un kartēs
		10.15. apraksta iegūtos rezultātus, izmantojot dabaszinību terminus un apzīmējumus
		10.16. salīdzina iegūto datu atbilstību izvirzītajiem pieņēmumiem, citu skolēnu iegūtajiem datiem
		10.17. izskaidro iegūtos datus
		10.18. pamato nesakritības ar izvirzītajiem pieņēmumiem un spēj, ja nepieciešams, atgriezties pie kāda no iepriekšējiem pētniecības darba posmiem un veikt to atkārtoti
		10.19. izdara secinājumus
		10.20. iepazīstina citus ar iegūtajiem rezultātiem, izskaidrojot un pamatojot tos, lietojot dabaszinību terminus
		10.21. atbild uz jautājumiem, pamato un aizstāv savu viedokli, lietojot dabaszinību terminus
		10.22. novērtē paveiktā darba nozīmi, lai atbildētu uz pētniecības darba jautājumu, izprotot eksperimenta lomu izvirzītā pieņēmuma apstiprinājumam vai neatbilstībai

	Cilvēka un vides mijiedarbība	12.2. zina un ievēro drošības noteikumus, uzturoties dabā (uz ūdens, uz ledus, mežā, purvā, saulē). Izprot drošības noteikumu ievērošanas nepieciešamību un apzinās to neievērošanas sekas
		12.3. prot izsaukt pirmo palīdzību nelaiemes gadījumā un, ja nepieciešams, sniegt pirmo palīdzību (piemēram, ugunsgrēka gadījumā, kodīgai vielai nokļūstot uz ādas)
		<i>12.10. ir iegūta pieredze rūpēties par dzīvajām būtnēm; apzinās dzīvo būtnu saudzēšanas nepieciešamību</i>
		12.13. piedalās pasākumos, kas saistīti ar apkārtējās vides kvalitātes uzlabošanu, kā arī vietējo vides problēmu risināšanā
		12.14. izprot personīgās higiēnas ievērošanas nepieciešamību un ievēro to
		12.15. zina iespējamās traumu vai saindēšanās izraisītājus (indīgas vielas, kodīgas vielas, smacējošas vielas, indīgie augi, indīgās sēnes, dzīvnieki, elektrība, troksnis, starojums) un prot izvairīties no riska situācijām
		12.16. izprot veselīga dzīvesveida nozīmi un cenšas to ievērot
		12.17. ir saudzīga attieksme pret savu un citu veselību
		12.20. ir iegūta motivācija tālākai dabaszinātņu mācību priekšmetu apguvei, zinot profesijas, kurās nepieciešamas dabaszinībās iegūtās zināšanas
Literatūra	Literatūra - vārda māksla	7.10. raksturo literārā darba varoņus un vērtē to nozīmi sižeta risinājumā
		7.12. nosaka literārā darba valodas tēlainās izteiksmes līdzekļus (epitetus, salīdzinājumus, personifikācijas, metaforas) un ritma elementus dzejā
	Literārā darba uztvere un radošā darbība	8.1. izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par literāro darbu
		8.4. novērtē paša vai citu teksta lasījumu pēc norādītiem vai sadarbībā ar skolotāju izveidotiem kritērijiem
		8.6. raksta anotāciju un atsauksmi par literāru darbu
		8.7. veido aprakstu un vēstījumu par literārajiem un brīvajiem tematiem
		8.8. raksta pasakas, izmantojot tautas pasaku sižetiskās shēmas un kompozīciju
		8.9. novērtē paša vai cita veidotu tekstu pēc sadarbībā ar skolotāju izstrādātiem kritērijiem
		8.10. inscenē dialogisku fabulu, dzejoli, pasaku
		8.11. ir ieinteresēts radošajā pašizpausmē, lasot literāru tekstu
		8.12. ir ieinteresēts fantazēt, veidot asociācijas, radīt jaunas idejas
		8.13. ir ieinteresēts radošajā pašizpausmē tekstveides procesā

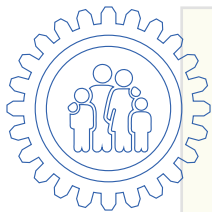

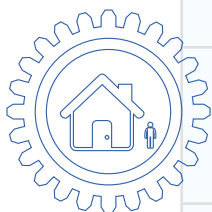
	Literatūra - kultūras sastāvdaļa	9.5. ir iepazinis tradicionālos informācijas ieguves avotus un orientējas savas skolas, pilsētas (ciema) bibliotēkā, prot atrast nepieciešamo informāciju
Mūzika	Mūzikas uztvere un radošā darbība	12.6. ir improvizēšanas pieredze, ir ieinteresēts radošā muzicēšanā
	Mūzika - kultūras sastāvdaļa	13.5. var nosaukt Latvijā nozīmīgākos populārās un rokmūzikas izpildītājmāksliniekus
		13.6. diskutē par mūziku, spēj toleranti uz klausīt atšķirīgu viedokli
Vizuālā māksla	Mākslas valoda	10.7. zina daudzveidīgas ar mākslu saistītas profesijas; ir iepazinis mākslas darba tapšanas procesu
	Mākslas uztvere un radošā darbība	11.5. izmanto plaknes un telpas iespējas, īsteno procesuālas radošas idejas individuāli un grupā
		11.7. prot plānot idejas īstenošanai paredzēto laiku ilgtermiņa darbos, aprēķināt tiem nepieciešamos resursus
		11.9. prot atrast nepieciešamo informāciju par vizuālo mākslu dažādos informācijas avotos.
	Māksla kā kultūras sastāvdaļa	12.6. prot uz klausīt citu uzskatus par mākslas darbu
		12.7. ir iepazinis mākslas muzejus un izstāžu zāles, kultūrvēsturiskas vietas tuvākajā apkārtnē pilsētā un valstī
Sociālās zinības	Gatavība sociāli atbildīgai nostājai	10.1. izprot saikni starp rīcību un sekām; pauž savu tikumisko izvēli
		10.2. apzinās dzīves mērķa nozīmību un prot pastāstīt par savu dzīves mērķi citiem
		10.8. apzinās, ka cilvēks pats ir atbildīgs par savu veselību un drošību; novērtē savus veselību ietekmējošos paradumus
		10.9. zina, kā izmantot skolas pašpārvaldes iespējas, lai uzlabotu skolas vidi
		10.10. novērtē ģimeni, mājas, dzimteni kā nozīmīgas vērtības savā un citu cilvēku dzīvē
		10.11. atzīst citu tiesības uz atšķirīgiem uzskatiem
		10.12. ekonomiskās izvēles situācijā izvērtē alternatīvas, ar ekonomiskiem apsvērumiem pamato savu izvēli un pieņem lēmumu, kā rīkoties
	Sociālpolitisko un ekonomisko norišu un personības attīstības pētīšana un interpretēšana	11.1. izprot sadarbības priekšrocības
		11.2. novērtē savas spējas izpildīt dažādas sociālās lomas, mācoties grupā

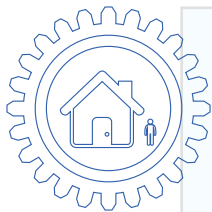

		11.3. prot strādāt grupā - uzklausa un pārdomā citu uzskatus, neizdarot pārsteidzīgus secinājumus, atzīst citu vajadzības un intereses, kā arī ņem vērā citu domas, emocijas, pieredzi, attieksmes, pārlicību
		11.4. novērtē grupu darba priekšrocības un iespējamās grūtības mācību mērķu sasniegšanai
		11.5. spēj iejusties citu cilvēku situācijā un apzinās, ka cita cilvēka rīcību nosaka viņa vērtības, uzskati, pārlicība
		11.6. ir draudzīgs, ieinteresēts un atsaucīgs attieksmē pret visiem grupas biedriem
		11.7. strādājot grupā, iesaistās sadarbības problēmu (viedokļu neuzklausīšana, dominēšana, personības, nevis uzskatu kritizēšana) konstruktīvā risināšanā
		11.8. izstrādā grupas darba noteikumus atbilstoši mācību uzdevumam
		11.9. prot sniegt mutisku ziņojumu par grupas darba rezultātiem
		11.10. prot prognozēt mācību uzdevuma veikšanai nepieciešamo laiku
		11.11. spēj secīgi izpildīt mācību uzdevumu un plānot mācību uzdevuma izpildi
		11.12. prot kopā ar skolotāju formulēt mācību sasniegumu kritērijus un vērtēt savu un vienaudžu veikumu atbilstoši kritērijiem
		11.13. prot mērķtiecīgi uzdot jautājumus par apspriežamo tematu
		11.14. zina, kādos informācijas avotos meklējama informācija par sociālpolitiskiem, ekonomiskiem jautājumiem; prot to patstāvīgi atrast dažādos informācijas avotos (uzziņu literatūra, plašsaziņas līdzekļi, datorresursi) un izmantot mācību uzdevumu veikšanai
		11.15. aptaujājot, sarunājoties, klausoties citu stāstījumu un lasot prot iegūt nepieciešamo informāciju par personību un sabiedrību
		11.16. atbilstoši mācību uzdevumam atšķir būtisku informāciju no maznozīmīgas
		11.19. prot dažādās dzīves situācijās saskatīt un izvērtēt cēloņu un seku mījsakarības
		11.20. prot saskatīt dažādus viedokļus, prot formulēt savu viedokli
		11.21. prot sagatavoties intervijai, intervēt, apkopot un noformēt intervijas materiālus
		11.22. prot, strādājot grupā, sastādīt anketu, veikt aptauju, apkopot un noformēt aptaujas rezultātus
		11.23. prot ar toleranci izturēties pret atšķirīgām vērtībām, uzskatiem, pārlicību

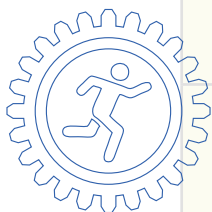

	Izpratne par cilvēka un sabiedrības attīstības norisēm un likumsakarībām	<p>12.1. paskaidro, kā ētisko vērtību izpratne ietekmē sabiedrībā valdošos priekšstatus un paradumus; ar piemēriem ilustrē to, kā cilvēku ētiskā pārliecība ietekmē viņu raksturu, rīcību</p> <p>12.6. izprot nesaskaņu cēloņus; novērtē pieklājīgas uzvedības nozīmi sadarbības veicināšanā</p> <p>12.7. prot pieklājīgi uzvesties uz ielas un sabiedriskās vietās (piemēram, veikalā, sabiedriskajā transportā, teātrī, sakrālās vietās)</p> <p>12.8. zina, kāda uzvedība veicina labas savstarpējās attiecības; izprot savas iespējas sagādāt pozitīvas emocijas; novērtē savstarpējo attiecību un draudzības nozīmi cilvēka dzīvē</p> <p>12.9. prot raksturot dažādas emocijas un izprot savas iespējas ietekmēt citu cilvēku emocijas</p> <p>12.12. izprot, ka augot un attīstoties mainās arī pienākumi, atbildība un savstarpējās attiecības</p> <p>12.16. izprot, kāpēc nepieciešams ievērot personīgo higiēnu un plānot laiku darbam un atpūtai</p> <p>12.25. zina, ka ražošanas resursi ir ierobežoti; prot raksturot komercdarbības veidus tuvākajā apkārtnē (pagastā/pilsētā/mikrorajonā)</p> <p>12.27. izprot darba nozīmi cilvēka labklājības veidošanā un prot ar piemēriem ilustrēt gadījumus, kad zināšanas, izglītība, uzņēmība palīdzējušas cilvēkiem kļūt turīgiem un gandarītiem</p> <p>12.38. zina nozīmīgākās kultūras jomas (izglītība, reliģija, māksla, literatūra, folklorā, etnogrāfija) un nodarbošanās veidus, ir izpratne par sadzīves organizēšanu</p>
Mājturība un tehnoloģijas	Zināšanas un izpratne par cilvēka dzīvesvidi	<p>14.1. spēj salīdzināt un izprot atšķirību mājas darbu plānošanā senāk un tagad, atšķirību lauku iedzīvotāju un pilsētnieku mājas darbos</p> <p><i>14.5. saprot, ka mājas darbi jāplāno kopīgi, katram ģimenes loceklim uzņemoties noteiktus pienākumus, kas jāveic regulāri; spēj patstāvīgi plānot laiku mājas darbu veikšanai</i></p> <p>14.9. raksturo dažādus apģērba veidus; apzinās piemērota, situācijai atbilstoša apģērba izvēles nepieciešamību un prot to izvēlēties; zina apģērba kopšanas iespējas</p> <p><i>14.11. prot novērtēt pārtikas produktu un ēdienu kvalitāti pēc to organoleptiski nosakāmām īpašībām, gatavot ēdienu pēc receptes</i></p> <p><i>14.12. prot klāt galdu atbilstoši ēdienkartei, pasniegt un noformēt ēdienus, uzvesties pie galda atbilstoši pieņemtajām uzvedības normām</i></p>

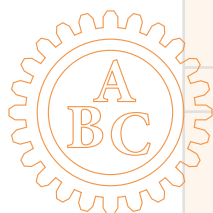

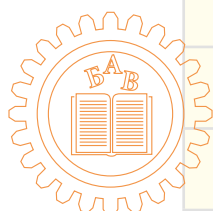
	Tehnoloģiju praktiska un radoša lietošana cilvēka dzīvesvides uzlabošanai	15.4. ir iepazinies ar informācijas ieguves iespējām (arī izmantojot modernās informācijas tehnoloģijas) un lietošanu, prot atrast nepieciešamo informāciju dažādos avotos
		15.6. prot izvēlēties izstrādājuma ieceres īstenošanai nepieciešamos materiālus, aprēķināt to izmaksas, daudzumu, izmantot un kombinēt dažādus materiālus
		15.7. prot izvēlēties darbarīkus, materiālus un racionāli iekārtot darba vietu atbilstoši tehnoloģijai
	Savu iespēju apzināšanās dzīvesvides pilnveidošanai	16.2. saskata, ka mājturības stundās gūtās zināšanas un prasmes papildina mājās gūto pieredzi, novērtē mājas darbu plānošanu, savus un mājinieku uztura paradumus
		16.3. saskata iespējas un apzinās, ka paša darinātais izstrādājums var dot iespēju sevi apliecināšanai un tam var būt praktisks lietojums
		16.5. apzinās tradīciju un tautas mākslas nozīmi un izmantošanas iespējas mūsu dienās mājokļa iekārtošanā, apģērbā, galda klājumā, uzturā, saistot to ar savas personiskās dzīvesvides kvalitāti
Sports	Zināšanas un izpratne sportā	14.1.4. zina sava organisma funkcijas fiziskajās aktivitātēs un izprot nepieciešamību rūpēties par pareizu stāju
		14.3. izmanto informācijas avotus un interesējas par svarīgākajiem sporta pasākumiem savā reģionā, Latvijā un pasaulē, olimpisko spēļu simboliku un kultūrvēsturisko nozīmi
	Fizisko spēju attīstība veselības nostiprināšanai un uzlabošanai	17.1. izprot, ka fiziskās aktivitātes attīsta vispārējo fizisko sagatavotību
	Sabiedriskajai un personiskajai dzīvei nepieciešamās pamatprasmes	18.1. izprot un ievēro svarīgākos rotaļu un spēļu noteikumus sporta pasākumos
		18.2. ievēro godīgas spēles principu attieksmē pret sevi, komandas dalībniekiem, pretiniekiem un tiesnešiem

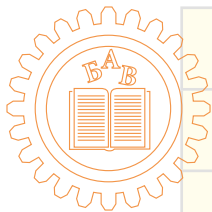

7.-9. klase

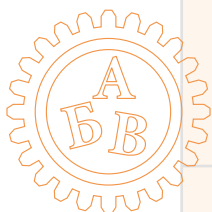

Mācību priekšmets	Komponents	Pamatprasības, beidzot 9. klasi. Izglītojamais:
Latviešu valoda	Komunikatīvā kompetence	14.1. saziņā mērķtiecīgi izmanto verbālos un neverbālos saziņas līdzekļus
		14.2. orientējas dažādās saziņas situācijās
		14.3. plāno, veido un koriģē savu runu un uzvedību atbilstoši saziņas situācijai, izsaka savu viedokli un argumentē to
		14.4. ievēro saziņā runas etiķetes normas un uzvedības normas
		14.5. vērtē savu un citu izteikumu atbilstību saziņas situācijai
		14.6. kritiski uztver dzirdēto tekstu
		14.8. ievēro klausītāja kultūru un vērtē savu klausīšanās kvalitāti
		14.10. stāsta radoši vai konspektīvi
		14.11. mērķtiecīgi izmantojot valodas līdzekļus, sagatavo tekstu un uzstājas ar to
		14.12. ievēro runātāja kultūru un vērtē savu runāšanas kvalitāti
		14.16. kritiski vērtē tekstā ietverto informāciju un izmanto to savā darbībā
		14.18. raksta tekstu atbilstoši saziņas situācijai
		Valodas kompetence
15.4. <i>veido tekstu, ievērojot teksta pazīmes</i>		
15.12. apzināti un mērķtiecīgi lieto pēc izteikuma mērķa un emocionālās nokrāsas dažādus teikumus		
15.15. ievēro ortoēpijas un ortogrāfijas normas		
16.1. uztver un saprot savām zināšanām un pieredzei atbilstīgu dažādu tekstu dažādās situācijās		
Latviešu valoda un literatūra mazākumtautību izglītības programmās	Komunikatīvā kompetence	16.2. saprot un izmanto dzirdēto informāciju dažādiem mērķiem
		16.3. atbilstoši mērķim uztver un saprot tekstu kopumā, detalizēti vai kritiski
		16.4. lasa un saprot dažāda apjoma, tematikas un žanru daiļliteratūras, publicistikas, populārzinātniskus, lietišķos un sarunvalodas tekstus, instrukcijas, nosacījumus un brīdinājumus
		16.5. caurskata tekstus, atrod tekstā nepieciešamo informāciju un svarīgākās detaļas; lasa tekstu detalizēti; analizē, secina; izvērtē un izmanto lasīto informāciju dažādiem mērķiem

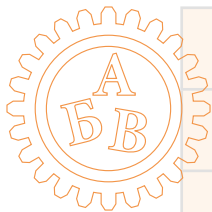

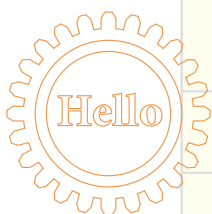
		16.7. veido stāstījumu par redzēto, dzirdēto un lasīto, ievērojot sižeta loģisku secību
		16.8. izsaka emocijas, viedokli, vērtējumu un secinājumus par lasīto, redzēto un dzirdēto
		16.9. izmanto valodas līdzekļus atbilstoši runas situācijai un mērķim
		16.11. pārrunās un diskusijās argumentēti izsaka savu viedokli, iesaistās problēmu risināšanā
		16.12. dialogā ievēro loģisku struktūru atbilstoši saziņas mērķim
		16.13. diskutē par izlasītajiem literārajiem darbiem, to saturu, tēliem un problemātiku
		16.15. izmanto rakstīšanu dažādiem saziņas mērķiem
		16.16. sistematizē un pieraksta iegūto informāciju
		16.17. sniedz lietišķu informāciju atbilstoši saziņas mērķim un stila nosacījumiem
		16.19. raksta radošus darbus par lasītajiem literārajiem darbiem
	Valodas kompetence	17.4. valodā izmanto dažādas gramatiskās konstrukcijas atbilstoši komunikatīvajam mērķim un situācijai
		17.5. izprot un ievēro gramatikas likumības atbilstoši saziņas vajadzībām, nepieļaujot sistemātiskas kļūdas
		17.7. standartkonstrukcijās lieto pieturzīmes atbilstoši latviešu valodas gramatikas normām
		17.8. ievēro valodas normas runā un rakstos
Mazākumtautības valoda	Komunikatīvā kompetence	14.1. mērķtiecīgi izmanto verbālos un neverbālos saziņas līdzekļus
		14.2. orientējas un piedalās dažādās saziņas situācijās
		14.3. plāno, veido un koriģē savu runas uzvedību atbilstoši saziņas situācijai
		14.4. izsaka savu viedokli, argumentē to, izmantojot dažādus paņēmienus, uztver un vērtē saziņas partnera(-u) viedokli
		14.5. vērtē savu un citu izteikumu atbilstību saziņas situācijai
		14.6. iegūst informāciju no dažādiem avotiem, analizē un vērtē to, izmanto savā pieredzē un informē par to citus
		14.7. saziņā ievēro runas etiķetes normas un uzvedības kultūru
		14.8. kritiski uztver dzirdēto tekstu
		14.10. izmanto dažādus klausīšanās paņēmienus atbilstoši izvirzītajam mērķim
		14.11. ievēro klausīšanās kultūru un vērtē savu klausīšanās kvalitāti
		14.12. veido mutvārdu tekstus atbilstoši saziņas situācijai
		14.13. stāsta radoši vai konspektīvi

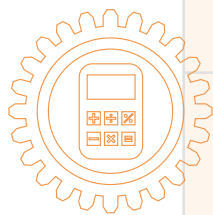

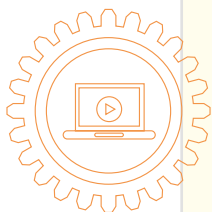
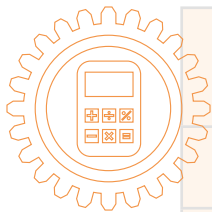

		14.14. plāno grupas darbu, izmantojot dzirdētu vai lasītu informāciju
		14.15. uzstājas ar paša sagatavotu tekstu un vērtē savu uzstāšanos
		14.16. ievēro runāšanas kultūru un vērtē savu runāšanas kvalitāti
		14.19. kritiski vērtē tekstā ietverto informāciju un izmanto to savā darbībā
		14.20. izmanto dažādus informācijas avotus lingvistiskās un kulturoloģiskās informācijas ieguvei
		14.22. raksta tekstu atbilstoši saziņas situācijai
		14.24. izmanto dažādas pieraksta tehnikas informācijas sistematizēšanai un apmaiņai
		14.25. ievēro rakstīšanas kultūru un vērtē savu rakstīšanas kvalitāti
	Valodas kompetence	15.4. pārvalda valodas normas
		15.7. veido tekstu, ievērojot tā pazīmes (atbilstība adresātam, temats, modalitāte, informatīvs, sakarīgums, veselums, pabeigtība)
		15.8. veido dialogu ar tekstu, lai atklātu autora komunikatīvo nolūku
		15.11. plāno tekstu, izmantojot dažādus plāna veidus; veido tekstu atbilstoši plānam
		15.17. veido un raksta dažādu veidu teikumus, ievērojot sintakses un interpunkcijas normas
		15.19. skaidro dažādu veidu teikumu stilistisko nozīmi teksta veidošanā; mērķtiecīgi izmanto dažādu veidu teikumus mutvārdos un rakstos
		15.20. ievēro ortoēpijas un ortogrāfijas normas, pamana un labo kļūdas
Svešvaloda	Valodas un komunikatīvā kompetence	16.4. sameklē konkrētu informāciju dažādu stilu un žanru tekstos
		16.5. piedalās sarunā par zināmiem vai interesējošiem, kā arī ar ikdienas dzīvi saistītiem tematiem
		16.6. iesaistās diskusijās par labi zināmām un ar ikdienas dzīvi saistītām problēmām
		16.7. pamato un paskaidro savus uzskatus un nodomus
		16.9. raksta saistītu tekstu par zināmiem vai interesējošiem jautājumiem
		16.10. raksta vēstuli par saviem pārdzīvojumiem un iespaidiem.
	Sociokultūras kompetence	17.3. veido un uztur kontaktus ar vienaudžiem un pieaugušajiem, pieņem viedokļu daudzveidību
		17.4. ar cieņu izturas pret citām tautām un valodām

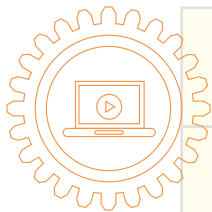

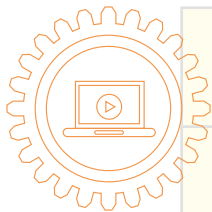
Matemātika	Matemātiskā instrumentārija izveidē	14.5.9. mērķtiecīgi pilnveidot skaitlisku praktiska satura uzdevumu risināšanas prasmi
		14.8.4. risināt praktiskus uzdevumus, kas saistīti ar sadzīves, dabaszinātņu, vides un veselības jautājumiem, sastādot vienādojumus, to sistēmas, noteikt atšķirību starp teksta uzdevuma atrisinājumu un atbilstošā vienādojuma vai vienādojumu sistēmas atrisinājumu
		14.10.7. analizēt dabas, tehnikas un sabiedrības procesus, vispirms sastādot to matemātiskos modeļus minēto funkciju formā
		14.11.4. veidot un analizēt procesu matemātiskos modeļus ar aritmētiskās progresijas/ģeometriskās progresijas palīdzību
	Matemātikas lietojums dabas un sabiedrības procesu analīzē	15.5. formulēt jautājumus par nepieciešamajiem datiem, kas jāvāc un jāapkopo, apsverot, kādi secinājumi no tiem tiks izdarīti un kāda statistiskā analīze nepieciešama
		15.6. savākt datus no dažādiem piemērotiem avotiem, ietverot eksperimentus, pētījumus un aptaujas; apstrādāt un attēlot datus sektora diagrammās un grafikos; piedalīties informācijas apmaiņā
		15.7. precīzi un objektīvi interpretēt un apspriest datus - atbildēt uz izvirzītajiem jautājumiem, izdarot secinājumus no datiem
		15.8. sazināties matemātiski, lietojot dažādu veidu diagrammas un ar tām saistīto paskaidrojošo tekstu, izskaidrojot to matemātiskā pasniegšanas veida izvēli
		15.9. veidot un analizēt informācijas apkopojumus ar matemātisku saturu un iegūt no tiem jaunu informāciju
		15.10. izmantot kalkulatoru/datoru informācijas apstrādei
		15.11. grupēt elementus pēc dotajiem nosacījumiem, noteikt prasītā veida grupu skaitu
	Matemātisko modeļu veidošana un pētīšana ar matemātikai raksturīgām metodēm	16.1. formulēt matemātikas kursā sastopamos jēdzienus un apgalvojumus, novērtēt to pareizu lietošanu, pazīt dažādu valodas konstrukciju precīzo loģisko jēgu, pāriet no kāda fakta formulējuma uz tam ekvivalentu formulējumu
		16.6. formulēt pamatojumus un novērtēt pamatojuma pareizību
		16.7. objektīvi izvērtēt dažādus viedokļus, pamatot un aizstāvēt savu viedokli
		16.8. reālu problēmu formulēt matemātiskā valodā
		16.9. izveidot un apkopot doto vai iegūto matemātisko informāciju, atklāt likumsakarības, tās paplašināt un vispārināt, pārbaudīt un izskaidrot vispārinājumu

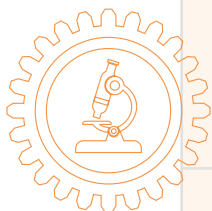
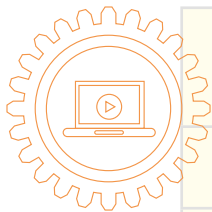
		16.10. izvēlēties un lietot piemērotus paņēmienus, lai atrisinātu problēmas, izmantojot algebriskus un ģeometriskus modeļus
		16.13. lietot diagrammas un shēmas, prezentējot problēmas risinājumu
		16.14. individuāli un grupā izveidot darba prezentāciju
		16.15. precīzi argumentēt savu viedokli
Informātika	Zināšanas par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstības tempiem un pamatjēdzieniem	6.6. prot nosaukt populārākās operētājsistēmas un lietotnes (attēlu apstrādes, teksta apstrādes, izklājlapu, prezentācijas un multivides lietotnes) un to izmantošanas iespējas
		6.12. prot nosaukt datoru izmantošanas piemērus ikdienā (sadzīvē, izglītībā, ražošanā, tirdzniecībā, medicīnā, pārvaldē)
		6.13. prot nosaukt dažus uzdevumus, kurus efektīvāk var veikt dators un kurus - cilvēks.
	Praktiskais un pētniecības darbs	7.1. zina, kā pareizi ieslēgt un izslēgt datoru, atsākt datora darbību (atsāknēt to), kā pareizi ieslēgt un izslēgt perifērijas ierīces - monitoru un printeri - un kādas sekas var radīt šo noteikumu neievērošana
		7.2. prot lietot elektronisko datu nesējus (USB zibatmiņa u.c.)
		7.5. prot atvērt, aizvērt, minimizēt, maksimizēt, atjaunot logu, mainīt tā izmērus un pārvietoties starp atvērtiem logiem
		7.6. priekšstata līmenī zina par datu organizāciju atmiņas ierīcēs: mapes, apakšmapes, datnes un to ikonas
		7.7. prot atšķirt populārāko lietotņu (teksta apstrādes, izklājlapu, prezentācijas, attēlu apstrādes) izveidoto datņu tipus un to ikonas
		7.10. prot veikt darbības ar mapēm un datnēm: meklēt, dzēst, dublēt, pārvietot, veidot rezerves kopijas uz tās pašas un citas atmiņas ierīces, iztukšot atkritni un atjaunot datus no atkritnes
		7.12. prot atvērt un aizvērt lietotni un sakārtot tās darba vidi, pārvietoties starp atvērtām lietotnēm
		7.13. prot izveidot jaunu dokumentu, atvērt un aizvērt vienu vai vairākus eksistējošus dokumentus, pārvietoties starp atvērtiem dokumentiem, mainīt dokumenta apskates režīmus un mērogus
		7.14. prot saglabāt eksistējošu dokumentu ar to pašu vai citu nosaukumu tajā pašā mapē, citā mapē, citā atmiņas ierīcē
		7.15. zina un izprot, kāpēc nepieciešams iestatīt dokumenta lappuses parametrus (orientāciju, mērogu un lielumu), un prot nomainīt tos

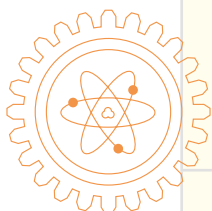
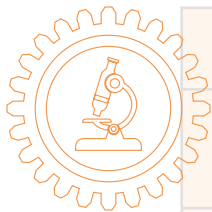
		7.16. zina, kāpēc pirms dokumenta izdrukāšanas jāveic tā priekšskatīšana, un prot priekšskatīt un izdrukāt dokumentu
		7.18. zina un izprot datorizētas attēlu apstrādes pamatprincipus, priekšrocības un trūkumus; prot nosaukt dažas grafisko attēlu apstrādes lietotnes
		7.20. prot veikt darbības ar attēlu un tā daļām: dzēst, kopēt, pārvietot, pagriezt, mainīt izmērus
		7.21. zina un izprot datorizētas teksta apstrādes pamatprincipus, priekšrocības un trūkumus, prot nosaukt dažas teksta apstrādes lietotnes
		7.22. prot ievadīt tekstu (rakstzīmes) un veikt rediģēšanas pamatoperācijas: iespraust un dzēst rakstzīmi, vārdu, rindu, teikumu, rindkopu un teksta fragmentu
		7.23. prot dokumentā un starp aktīviem dokumentiem dublēt un pārvietot dokumenta daļas
		7.24. prot formatēt rakstzīmes: mainīt rakstzīmju fontu, lielumu un krāsu, izmantot slīprakstu, treknrakstu, pasvītrosānu, augšējo un apakšējo indeksu
		7.25. prot formatēt rindkopas: līdzināt tekstu pēc kreisās un labās malas, abām malām, centrēt tekstu, veidot atkāpes, mainīt attālumu starp vienas teksta rindkopas rindām un starp rindkopām, veidot aizzīmētus un numurētus sarakstus
		7.29. prot mainīt lappuses iekārtojumu: lapas izmērus, orientāciju un malu platumu
		7.30. prot dokumentā ievietot un dzēst speciālas rakstzīmes (simbolus), rindkopu, lappuses pārtraukumu, lappuses numuru, vēri
		7.31. prot ievietot formulu un attēlu, mainīt to novietojumu un izmēru
		7.32. prot dokumentā izveidot tabulu un to modificēt: iespraust un dzēst kolonnas un rindas, mainīt kolonnu platumu un tabulas noformējumu
		7.33. prot izmantot pareizrakstības pārbaudes līdzekļus
		7.34. zina izklājlapu lietošanas jomas un pamatjēdzienus - darbgrāmata, darblapa (izklājlapa), rinda, kolonna, šūna, šūnas adrese, apgabals, diagramma, formula - un prot nosaukt dažas izklājlapu lietotnes
		7.40. prot veikt vienkāršu datu atlasī
		7.43. prot formatēt tekstu: mainīt rakstzīmju fontu, lielumu un krāsu, izmantot kursīvu, treknrakstu, pasvītrosānu, augšējo un apakšējo indeksu, mainīt šūnas satura orientāciju un izlīdzināšanas veidu
		7.46. prot izveidot esošā vai jaunā lapā diagrammu, izvēlēties piemērotu diagrammas tipu (stabiņu, līniju, joslu un sektordiagrammu)

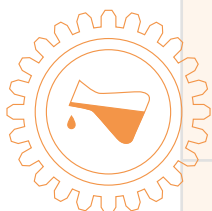
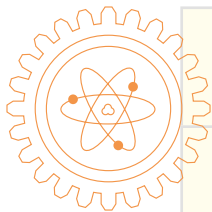
		7.47. prot mainīt diagrammas tipu un noformējumu, pievienot uzrakstus, pārvietot diagrammu un mainīt tās izmērus
		7.48. prot nosaukt prezentācijas līdzekļu izmantošanas iespējas, zina, ka informācijas prezentēšana ir katra projekta loģisks noslēgums, un prot nosaukt populārākās prezentāciju lietotnes
		7.50. prot izveidot un aizpildīt jaunu slaidu, izmantojot slaidu veidnes (ar tekstu un attēliem), dzēst un dublēt slaidus, mainīt to secību
		7.51. prot slaidā ievadīt, rediģēt un noformēt tekstu: mainīt rakstzīmju fontu, lielumu un krāsu, izmantot slīprakstu, treknrakstu, pasvītrosānu, ieēnošanu, augšējo un apakšējo indeksu
		7.52. prot slaidā ievietot gatavus attēlus un mākslinieciskus uzrakstus (WordArt)
		7.53. prot izveidot zīmējumu, izmantojot grafikas objektus: līnijas, bultiņas, četrstūrus, riņķus, teksta rāmīšus, elementārattēlus (AutoShapes)
		7.54. prot mainīt grafisko objektu noformējumu: līniju biezumu, krāsu un stilu, aizpildījumu
		7.55. prot veikt darbības ar objektiem: dzēst, dublēt, pārvietot, pagriezt, mainīt izmērus, grupēt, atgrupēt, pārgrupēt un mainīt objektu attēlošanas secību
		7.56. prot iestatīt un mainīt slaidu un to objektu animācijas efektus
		7.57. prot demonstrēt izveidoto prezentāciju, ņemot vērā tās mērķus, tēmu un saturu, auditoriju un pieejamās tehnoloģijas
		7.59. prot piekļūt konkrētām tīmekļa vietām: atvērt tīmekļa adresi, atvērt hipersaiti un atgriezties uz iepriekšējo lappusi un sāukmlapu
		7.60. prot veikt datņu lejupielādi
		7.61. prot dublēt, saglabāt un izdrukāt atrasto informāciju
		7.63. prot veikt nepieciešamās informācijas meklēšanu pēc atslēgas vārda un hierarhiskos katalogos
		7.64. prot novērtēt internetā atrodamās informācijas glabāšanās ilgumu un tās ticamību (patiesumu)
		7.65. prot nosaukt e-pasta izmantošanas iespējas, kā arī tā priekšrocības un trūkumus salīdzinājumā ar citām pasta piegādes sistēmām, zina e-pasta lietošanas etiķeti
		7.66. prot izveidot un nosūtīt jaunu e-pasta ziņojumu: norādīt saņēmēja(-u) e-pasta adresi(-es) un tematu, ievadīt un rediģēt ziņojuma tekstu, ziņojumam piesaistīt vienu vai vairākas datnes
		7.67. prot saņemt e-pasta ziņojumus un sakārtot tos pēc sūtītāja un datuma

		7.68. prot atvērt e-pasta ziņojumu, atvērt un saglabāt tam piesaistītās datnes, atbildēt e-pasta ziņojuma sūtītājam un pārsūtīt to citam adresātam
		7.69. prot dzēst un izdrukāt saņemtos un nosūtītos e-pasta ziņojumus
	Datorlietošanas ētiskie un tiesiskie aspekti savai un citu drošībai	8.2. saprot, ka interneta pakalpojumu izmantošana ne tikai dod iespēju iegūt nepieciešamo informāciju un komunicēt ar apkārtējo pasauli, bet var apdraudēt šo pakalpojumu izmantotājus, un zina, kā rīkoties, lai izsargātos no apdraudējumiem
Bioloģija	Zināšanas un izpratne par bioloģiskajām sistēmām un procesiem	izprot sabalansēta uztura un veselīga dzīvesveida nozīmi cilvēka dzīvē
	Pētniecības darba pamati bioloģijā	8.1. iegūst informāciju uzziņu avotos (grāmatas, rokasgrāmatas, enciklopēdijas, žurnāli, laikraksti, informatīvi bukleti, internets), specifiskos informācijas avotos (Sarkanā grāmata, augu un dzīvnieku noteicēji, reklāmas izdevumi, modeļi, videofilmas, muzeji, botāniskie un zooloģiskie dārzi, zooveikals, dzīvnieku patversme)
		8.2. izvēlas nepieciešamos informācijas avotus un informācijas iegūšanas paņēmienus atbilstoši veicamajam uzdevumam
		8.3. prot salīdzināt dažādos avotos iegūto informāciju un izsaka savu viedokli par to
		8.4. apkopo iegūto informāciju
		8.5. saglabā iegūto informāciju, izmantojot dažādas metodes, arī mūsdienīgas informācijas tehnoloģijas
		8.7. formulē hipotēzes, kuras pārbauda, veicot vienkāršus eksperimentus
		8.8. patstāvīgi vai sadarbībā ar citiem skolēniem plāno eksperimenta norisi
		<i>8.19. apkopo, sakārto, pārveido iegūtos datus (piemēram, zīmējumos, shēmās, tabulās, diagrammās, grafikos, aprakstos)</i>
		<i>8.21. novērtē iegūto datu atbilstību izvirzītajai hipotēzei, literatūras datiem, citu iegūtajiem datiem</i>
		8.22. komentē iegūtos rezultātus un formulē secinājumus
		8.23. iepazīstina citus ar iegūtajiem rezultātiem (rakstos, mutvārdos vai izmantojot daudzveidīgu mediju tehnoloģiju), piedalās diskusijās, aizstāv un argumentē savu viedokli, lietojot atbilstošus bioloģijas terminus un jēdzienus
	Bioloģija un ilgtspējīga attīstība	9.1. zina ievērojamākos biologus un zinātniskās pētniecības iestādes Latvijā, kuru darbība saistīta ar bioloģiju

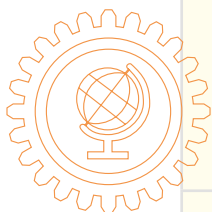

		9.10. ir viedoklis par ģenētiski modificēto organismu izmantošanu pārtikas ražošanā un medicīnā
		9.16. zina, kādas organizācijas Latvijā un pasaulē nodarbojas ar vides aizsardzību un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu
		9.18. iesaistās bioloģiskās daudzveidības un vides kvalitātes saglabāšanas projektos
		9.25. ir ieguvis izpratni par profesijām, kurās nepieciešamas bioloģijas zināšanas, piedaloties mācību ekskursijās (piemēram, uz selekcijas staciju, botānisko dārzu, mikrobioloģijas institūtu, ārstniecības iestādi, zemnieku saimniecību vai fermu) vai tiekoties ar dažādu profesiju pārstāvjiem
		9.26. apzinās bioloģijas zināšanu un prasmju nepieciešamību ikdienas dzīvē, veselības saglabāšanā un izglītības turpināšanā
Fizika	Pētniecības darba pamatu apguve	8.1. iegūst informāciju uzziņu literatūras avotos (grāmatas, enciklopēdijas, laikraksti, žurnāli), specifiskos informācijas avotos (fizikālo lielumu tabulas, elektromagnētisko viļņu skala, ķīmisko elementu periodiskā tabula, modeļi)
		8.2. izmanto mūsdienīgas informācijas tehnoloģijas informācijas ieguvei
		8.3. izvēlas nepieciešamos informācijas avotus un informācijas iegūšanas paņēmienus atbilstoši veicamajam uzdevumam
		8.4. apkopo iegūto informāciju
		8.5. novērtē iegūtās informācijas ticamību
		8.6. formulē hipotēzi, kuru pārbauda, veicot eksperimentu
		8.7. plāno vienkārša fizikāla eksperimenta norisi (izvēlas eksperimenta gaitas aprakstu, veido to patstāvīgi vai sadarbībā ar citiem skolēniem)
		8.13. individuāli un grupā veic eksperimentus un pētījumus, lai izskaidrotu mehāniskās, gaismas, skaņas, siltuma, elektriskās un magnētiskās parādības un procesus
		8.18. salīdzina iegūto rezultātu atbilstību izvirzītajai hipotēzei un informācijas avotu datiem
		8.19. novērtē iegūto datu ticamību un precizitāti un spēj pieņemt lēmumu, ja nepieciešams, veikt atkārtotus mērījumus vai eksperimentus
		8.20. izskaidro iegūtos datus, izdara secinājumus un izsaka prognozes tālākai iegūto rezultātu izmantošanai
		8.21. iepazīstina citus ar iegūtajiem rezultātiem (rakstos, mutvārdos vai izmantojot daudzveidīgu mediju tehnoloģiju), piedalās diskusijās, aizstāv un argumentē savu viedokli, lietojot fizikas terminus un jēdzienus
		8.22. apzinās pētījumu un eksperimentu nozīmi zināšanu ieguvē un izpratnes veidošanā

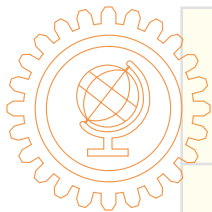

	Fizika un ilgtspējīga attīstība	9.3. zina ievērojamāko Latvijas fiziku un ar fiziku saistīto zinātniskās pētniecības iestāžu pētījumu virzienus
		9.17. dažādos informācijas avotos iegūst informāciju par profesijām, kas saistītas ar fiziku (arī apmeklējot dažādas rūpnīcas, zinātniskās pētniecības laboratorijas un medicīnas iestādes)
		9.18. zina profesijas, kas saistītas ar fiziku
		9.19. iegūst mācīšanās pieredzi (pētniecības darbs, funkcionālo sakarību lietojuma prasmes dabas procesu norises skaidrojumā, prasme saskatīt enerģētiskās pārvērtības dabas procesos), kas nepieciešama vidējās izglītības iegūšanai
		9.20. izprot fizikas zināšanu un prasmju nepieciešamību izglītības turpināšanai
		9.21. izmanto zinātniskos pierādījumus, izsaka pieņēmumus, pamatojumus un secinājumus
Ķīmija	Pētniecības darba pamati ķīmijā	8.1. iegūst informāciju uzziņu literatūras avotos (grāmatas, enciklopēdijas, laikraksti, žurnāli), specifiskos informācijas avotos (fizikālo lielumu tabulas, elektromagnētisko viļņu skala, ķīmisko elementu periodiskā tabula, modeļi)
		8.2. izmanto mūsdienīgas informācijas tehnoloģijas informācijas ieguvei
		8.3. izvēlas nepieciešamos informācijas avotus un informācijas iegūšanas paņēmienus atbilstoši veicamajam uzdevumam
		8.4. novērtē iegūtās informācijas ticamību
		8.5. apkopo iegūto informāciju
		8.6. saglabā iegūto informāciju, izmantojot dažādas metodes, arī mūsdienīgas informācijas tehnoloģijas
		8.7. formulē hipotēzi, kuru pārbauda, veicot eksperimentu
		8.8. plāno eksperimenta norisi (izvēlas eksperimenta gaitas aprakstu, veido to patstāvīgi vai sadarbībā ar citiem skolēniem)
		8.16. strādā individuāli un grupā, uzņemoties dažādus pienākumus
		8.19. apkopo, sakārto un pārveido iegūtos datus, izmantojot zīmējumus, tabulas, grafikus un diagrammas, ķīmiskās formulas un ķīmisko reakciju vienādojumus
		8.22. novērtē iegūto rezultātu atbilstību izvirzītajai hipotēzei; salīdzina savus iegūtos rezultātus ar citu iegūtajiem rezultātiem un informācijas avotu datiem
		8.23. novērtē iegūto datu ticamību un precizitāti un spēj pieņemt lēmumu, ja nepieciešams, veikt atkārtotus mērījumus vai eksperimentus
		8.24. izskaidro iegūtos datus, izdara secinājumus un izsaka prognozes tālākai iegūto rezultātu izmantošanai

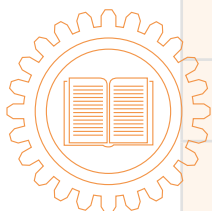

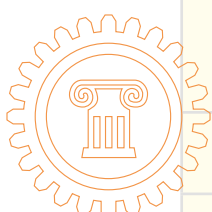
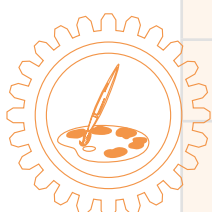
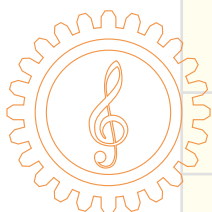
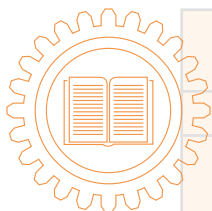

		8.25. iepazīstina citus ar iegūtajiem rezultātiem (rakstos, mutvārdos vai izmantojot daudzveidīgu mediju tehnoloģiju), piedalās diskusijās, aizstāv un argumentē savu viedokli, lietojot ķīmijas terminus
	Ķīmija un ilgtspējīga attīstība	9.2. zina ievērojamākos Latvijas ķīmiķus un zinātniskās pētniecības iestādes, kuru darbība saistīta ar ķīmiju
		9.4. zina Latvijā svarīgākās ķīmiskās rūpniecības nozares (silikātu rūpniecība, metalurģija), tajās izmantojamās izejvielas un produkciju
		9.23. gūst pieredzi kopējos projektos, kas saistīti ar vides kvalitātes saglabāšanu un uzlabošanu, kā arī organizē tos
		9.24. zina profesijas, kas saistītas ar ķīmiju
		9.25. dažādos informācijas avotos iegūst informāciju par profesijām, kas saistītas ar ķīmiju, tai skaitā, apmeklējot ķīmiskās rūpnīcas, zinātniskās pētniecības laboratorijas
		9.26. ir ieguvis mācīšanās pieredzi ķīmijā, kas nepieciešama izglītības turpināšanai
		9.27. apzinās ķīmijas zināšanu un prasmju nepieciešamību izglītības turpināšanai
		9.28. izmantojot zinātniskos pierādījumus, izsaka pieņēmumus, pamatojumus un secinājumus
Ģeogrāfija	Zināšanas un izpratne par Zemes dabas sistēmām, dabas procesiem un parādībām	<i>8.6. prot noteikt joslu laiku, ievērojot arī starptautisko datuma maiņas līniju</i>
		<i>8.14. raksturo Zemes iežus pēc to izcelsmes</i>
		<i>8.15. raksturo derīgo izrakteņu izvietojuma likumsakarības saistībā ar reljefa formām; novērtē to nozīmi cilvēku saimnieciskajā darbībā</i>
		<i>8.30. salīdzina un vērtē klimata ietekmi uz cilvēku un dažādu saimnieciskās darbības veidu attīstību, minot konkrētus piemērus pasaules reģionos</i>
		<i>8.36. raksturo dabas ainavu ģeogrāfisko izvietojumu Latvijā, spēj tās atpazīt dabā, novērtējot ekotūrisma attīstības iespējas.</i>
	Izpratne par sociālo un ekonomisko procesu veidošanos pasaules reģionos, valstīs	<i>9.6. izprot katra kontinenta pamatiedzīvotāju dzīvesveidu dažādību un prot to raksturot un salīdzināt, izmantojot dažādus informācijas avotus</i>
		<i>9.7. izprot iedzīvotāju nacionālā sastāva pārmaiņas Latvijā; apzinās savas tautas tradīcijas un etnogrāfiskās īpatnības Latvijas novados, prot tās raksturot, izmantojot dažādas informācijas tehnoloģijas</i>

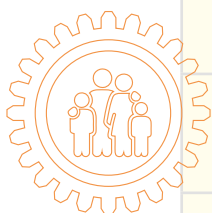
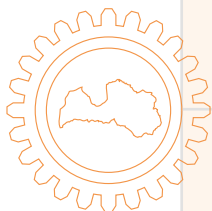
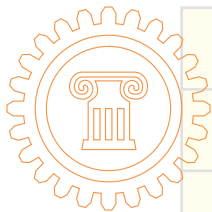

		9.9. raksturo iedzīvotāju dzīves tradīcijas, nodarbošanos un darba apstākļu dažādību bagātajās un nabadzīgajās zemēs; spēj to salīdzināt, analizējot dažādus informācijas avotus
		9.13. raksturo savas apdzīvotās vietas (pilsēta, pagasts, novads), cilvēku sadzīvi un saimnieciskās darbības veidus un salīdzina to ar citiem Latvijas reģioniem
	Praktiskā un pētniecības darba prasmes ģeogrāfijā	10.2. prot izvēlēties informācijas avotus atbilstoši praktiskā vai pētniecības darba plānotajam mērķim un uzdevumiem
		10.3. apsver un izvēlas, kādus informācijas avotus izmantot - mācību literatūru, kartogrāfiskos izdevumus, tabulas, diagrammas, kartogrammas, klimatogrammas, skaidrojošās vārdnīcas, enciklopēdijas, plašsaziņas līdzekļus, internetu
		10.4. izvērtē iegūtās informācijas ticamību un derīgumu. Saskata un atzīmē iegūtajā informācijā būtisko, galveno
		10.5. formulē darba uzdevumus un izvēlas darba paņēmienus, plāno darba norises laiku un gaitu
		10.11. iepazīstina citus ar praktiskā darba, pētījuma rezultātiem. Novērtē savā un citu darbā paveikto.
	Izpratne par cilvēku saimnieciskās darbības dēļ radītajām pārmaiņām dabā	11.3. iegūst un izmanto informāciju par starpvalstu līmenī risinātajām vides un sociālajām problēmām; izsaka savu attieksmi pret tām
		11.4. izprot dabas katastrofu ietekmi uz cilvēka dzīves apstākļiem un valsts saimniecības attīstību noteiktos pasaules reģionos; prot to analizēt un novērtēt
		11.9. apzinās dabas aizsargājamo teritoriju (nacionālie parki, rezervāti, dabas parki) nepieciešamību un to nozīmi dabas vides saglabāšanā dažādos kontinentos.
		11.10. izmantojot zinātniskos pierādījumus, izsaka pieņēmumus, pamatojumus un secinājumus
Literatūra	Literatūra - vārda māksla	11.2. salīdzina literāros darbus ar citu mākslas veidu darbiem (tēlotājmāksla, mūzika, teātris, kino)
		11.8. analizē literārā darba tēlu sistēmu (raksturus, dabas un vides tēlus)
		11.10. analizē literārā darba valodas tēlainās izteiksmes līdzekļus (epitetus, salīdzinājumus, personifikācijas, metaforas, alegorijas, hiperbolas, paralēlismus) un ritma elementus dzejā
	Literārā darba uztvere un radošā darbība	12.3. novērtē paša un citu izlasīto tekstu pēc paša veidotiem kritērijiem
		12.4. raksta recenziju par literāru darbu

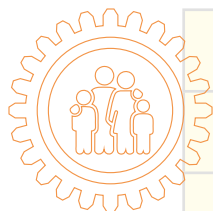

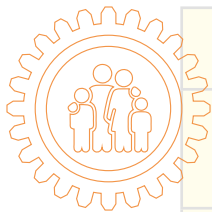
		12.5. raksta argumentētu eseju par literāro un brīvo tematu
		12.6. raksta pārsپردumu par literāro un brīvo tematu
		12.7. analizē literārajos darbos ietvertās ētiskās un estētiskās vērtības
		12.8. vērtē literārajos darbos mākslas valodā izteiktās reālās dzīves parādības
		12.9. veido ziņojumu par literāru tematu
		12.10. iesaistās diskusijā par literāru darbu
		12.11. raksta jaunrades darbus
	Literatūra - kultūras sastāvdaļa	13.3. informācijas ieguvei mērķtiecīgi izvēlas un izmanto dažādus tradicionālos, elektroniskos un audiovizuālos informācijas ieguves avotus
		13.7. pauž attieksmi pret literāro darbu kā dzīves īstenības atspoguļotāju
Mūzika	Mūzikas uztvere un radošā darbība	16.4. dzied grupās klasē apgūtās dziesmas, sacer pavadījumu, muzicēšanā iesaistot visus dalībniekus atbilstoši katra interesēm
		16.5. izmanto improvizēšanas pieredzi ansambļa muzicēšanā
	Mūzika - kultūras sastāvdaļa	17.5. zina ievērojamākos mūsdienu Latvijas solistus, diriģentus un mūziķu kolektīvus, var par tiem pastāstīt
		17.6. zina nozīmīgākos džezu, populārās un rokmūzikas virzienus; var nosaukt Latvijā nozīmīgākos izpildītājmāksliniekus
		17.7. spēj argumentēti paust savu viedokli par dažādu veidu mūziku
Vizuālā māksla	Mākslas valoda	14.7. zina daudzveidīgas mākslas nozares, prot tās raksturot.
	Mākslas uztvere un radošā darbība	15.3. prot mērķtiecīgi izvēlēties nepieciešamo savas idejas izteikšanai
		15.7. prot plānot vairākpakāpju uzdevumus un ilgtermiņa projektus, aprēķināt tiem nepieciešamos resursus
		15.8. prot analizēt un interpretēt mākslas darbus, izteikt savu viedokli par mākslas darba saturu, uzrakstīt to pārsپردuma (esejas) formā
	Māksla - kultūras sastāvdaļa	16.6. prot diskutēt un toleranti uz klausīt atšķirīgus viedokļus par mākslu
		16.7. zina nozīmīgākās mākslas darbu krātuves tuvākajā apkārtnē, Latvijā un pasaulē
Pasaules vēsture	Pagātnes pētīšanas un interpretēšanas īpatnības	8.1. orientējas informācijas resursu sniegtajā daudzveidīgajā vēsturiskajā informācijā
		8.3. secina, pamatojoties uz dažādu informācijas resursu sniegto informāciju
		8.4. izprot, ka ne visi vēsturiskās informācijas resursi, īpaši internets, ir uzticami

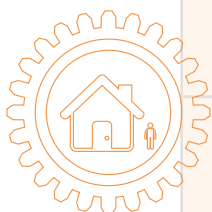
		8.12. izprot, ka visi cēloņi un sekas nav vienādi nozīmīgi
		8.15. lieto zināšanas par pagātņi, lai izprastu tagadni un spriestu par sabiedrības nākotni
		8.21. ar toleranci izturas pret dažādām kultūras, reliģijas, dzimuma, vecuma, rases, etniskās izcelsmes u.c. sabiedrības grupām
	Sevis kā vēstures procesa dalībnieka apzināšanās	9.2. pauž savu viedokli un attieksmi pret kādu vēstures notikumu
		9.3. izvirza argumentus sava viedokļa aizstāvēšanai par vēstures jautājumiem
		9.4. argumentēti diskutē un aizstāv savu viedokli
		9.6. izprot, ka cilvēku atmiņas un vērtējumi par vienu un to pašu notikumu var būt atšķirīgi (subjektīvi)
Latvijas vēsture	Zināšanas un izpratne par tuvākās apkārtnes un Latvijas vēsturi	<i>7.12. zina ievērojamāko vēsturisko personu veikumu, sieviešu un vīriešu lomu pasaules vēsturē</i>
	Pagātnes pētīšanas un interpretēšanas īpatnības	8.3. secina, pamatojoties uz dažādu informācijas resursu sniegto informāciju
		8.4. izprot, ka ne visi vēsturiskās informācijas resursi, īpaši internets, ir uzticami
		8.11. saskata, kā saistīti kāda vēsturiska notikuma cēloņi un sekas
		8.12. izprot, ka visi cēloņi un sekas nav vienādi nozīmīgi
	Sevis kā vēstures procesa dalībnieka apzināšanās	9.2. argumentēti interpretē vēstures notikumus
		9.3. analizē kādas vēsturiskas personas sasniegumu vai neveiksmju cēloņus, iedomājoties, kā būtu rīkojies analizētās personas vietā
		9.8. izprot atšķirīgus vēstures notikumu skaidrojumus, ar toleranci izturas pret dažādām dzimuma, vecuma, reliģijas, rases, etniskās izcelsmes u.c. Latvijas sabiedrības grupām
		<i>9.9. izprot, ka jebkuram cilvēkam ar savu darbību ir un būs iespēja atbilstoši savām spējām ietekmēt vēstures gaitu</i>
Sociālās zinības	Gatavība sociāli atbildīgai nostājai	14.2. spēj piedalīties diskusijā par eksistenciāli nozīmīgiem jautājumiem (piemēram, mīlestība un naids, dzīvība un nāve, laicīgais un svētais, dzīves jēga)
		14.3. spēj izvērtēt savu rīcību, izmantojot ētisku argumentāciju, ja nepieciešams, atzīt savas kļūdas un aizspriedumus un mainīties
		14.4. ir iecietīgs pret atšķirīgo (izņemot gadījumus, ja tiek aizskarta personības un sabiedrības drošība)

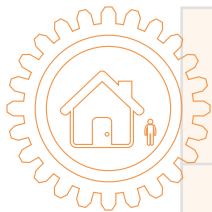

		14.10. zina un praksē izmanto pilsoniskās līdzdalības iespējas skolas, pašvaldības un valsts mēroga norisēs
		14.11. novērtē ģimenes nozīmi personības tapšanā un socializācijā
		14.12. izprot, ka cilvēkiem ir dažāda reliģiskā, politiskā un cita pārliecība; ir tolerantants pret mazākuma viedokli
		14.13. izvēles situācijā, balstoties uz ekonomiskiem apsvērumiem un ievērojot godīguma, taisnīguma un cilvēkmīlestības principus, izvērtē vairākas alternatīvas, prognozē pieņemtā lēmuma īstenošanas sekas un pieņem lēmumu darbībai
		14.14. apzinās darba vērtību; plāno savu turpmākās profesionālās darbības jomu, izvērtējot savas spējas, intereses un sabiedrības vajadzības
		14.15. izprot e-pakalpojumu būtību un zina, kur meklēt informāciju par valsts un pašvaldību e-pakalpojumiem.
	Sociālpolitisko un ekonomisko norišu un personības attīstības pētīšana un interpretēšana	15.1. ar piemēriem ilustrē sekmīgu sadarbību
		15.2. pauž savu viedokli vai piedāvā problēmas risinājumu un uzklausa citu viedokli kopīgo mācību un sociālo mērķu sasniegšanai
		15.3. prot saskaņot savas un citu vajadzības, meklējot problēmu risinājumus
		15.4. spēj pieņemt kompromisu kopīgo mācību un sociālo mērķu sasniegšanai
		15.5. mācību un sociālo mērķu sasniegšanai sniedz atbalstu citiem grupas biedriem
		15.6. pārvalda savas emocijas saskarsmē un sadarbībā
		15.7. pieņem un ciena citus grupas biedrus (tolerance)
		15.8. sadarbojas ar citiem, piedaloties vietējai sabiedrībai nozīmīgos projektos
		15.9. uzņemas atbildību par savu ieguldījumu kopīgo mācību mērķu sasniegšanai
		15.10. atbilstoši grupas mērķiem izstrādā un, ja nepieciešams, ierosina mainīt grupas darba noteikumus
		15.11. prot publiski uzstāties par grupas darba rezultātiem
		15.12. prot vērtēt mācībām nepieciešamo laiku un veikt nepieciešamās korekcijas
		15.13. prot plānot mācību darba secību, mācīšanās gaitā vērtēt savu mācīšanos un veikt nepieciešamās korekcijas mācību uzdevuma veikšanas secībā
		15.15. prot kopā ar grupas biedriem formulēt mācību sasniegumu kritērijus un vērtēt savu un citu skolēnu veikumu atbilstoši kritērijiem

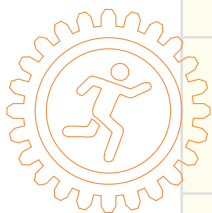

		15.18. atbilstoši mācību mērķim patstāvīgi izvēlas un lieto piemērotus informācijas avotus
		15.20. prot dažādos veidos sistematizēt un apkopot informāciju, arī izmantojot grafiskās formas (tabulas, shēmas, domu kartes)
		15.22. prot prognozēt savas rīcības sekas, balstoties uz cēloņu un seku mījāsakarību izpratni
		15.23. prot analizēt dažādus viedokļus, izvērtējot faktus, un argumentēti aizstāvēt savu viedokli
		15.24. prot atbilstoši mērķim analizēt, novērtēt un izmantot intervijā iegūto informāciju
		15.25. prot atbilstoši uzdevumam sastādīt anketu, apkopot un analizēt aptaujas rezultātus.
	Izpratne par cilvēka un sabiedrības attīstības norisēm un likumsakarībām	16.9. ir apguvis lietišķās saskarsmes pamatus
		16.10. izprot pozitīvu savstarpējo attiecību veidošanas principus
		16.12. izprot fizioloģiskās pārmaiņas pusaudža un jaunieša organismā
		<i>16.31. zina cilvēku saimnieciskās darbības veidus un principus, cilvēku ekonomiskās vēlmes un vajadzības, pieprasījuma un piedāvājuma likumsakarības, cenu veidošanās principus, ražošanas faktorus, komercdarbības veidus un finansēšanas avotus, valsts ekonomiskās sistēmas</i>
		<i>16.33. zina, kas ir komercdarbība, un prot to raksturot</i>
		16.35. zina, kas ir darba tirgus un kādas ir iespējas tajā iesaistīties
		16.36. zina, kas ir bezdarbs, ar piemēriem prot raksturot tā veidus un zina, kādas ir valsts sociālās garantijas
		16.38. raksturo ģimenes nozīmi personības tapšanā un socializācijā
		16.41. prot izskaidrot un argumentēti pierādīt, ka profesionālās darbības izvēle ir viens no faktoriem, kas nosaka cilvēka vietu sabiedrībā
Mājturība un tehnoloģijas	Zināšanas un izpratne par cilvēka dzīvesvidi	18.5. zina, kā plānot, organizēt un vadīt mājas uzkopšanas, labiekārtošanas darbus; izprot remontdarbu nepieciešamību; spēj praktiski iesaistīties procesa norisē
		18.10. zina apģērba izvēles kritērijus (mode, stils, funkcionalitāte); prot izvēlēties un lietot dažādus apģērba kopšanas līdzekļus un piederumus

		18.12. prot novērtēt ēdiena kvalitāti un izteikt priekšlikumus garšas uzlabošanai, plānot tematisku maltīti, izvēlēties tai piemērotus ēdienus, pagatavot ēdienu atbilstoši receptei, noformēt un pasniegt to
		18.13. zina dažādu veidu un stilu galda klājumus, prot attiecīgi klāt galdu; apzinās vienkāršāko uzvedības normu ievērošanas nepieciešamību
	Tehnoloģiju praktiska un radoša lietošana cilvēka dzīvesvides uzlabošanai	19.4. prot iegūt nepieciešamo informāciju no dažādiem avotiem, to apstrādāt, analizēt un spriest par tās ticamību
		19.8. prot veikt tradicionālo tekstiltehniku - adīšanas, tamborēšanas, aušanas, šūšanas, izšūšanas, auduma apdrukāšanas, apgleznošanas - un citu tehnoloģiju (pēc skolotāja izvēles) vai prot racionālā secībā kvalitatīvi veikt dažādu cieto materiālu apstrādes operācijas - ēvelēšanu, virpošanu, detaļu savienošanu, virsmas apstrādi, strādājot ar rokas un elektromehāniskajiem instrumentiem, darbmašīnām, pie darbgaldiem un iekārtām; prot veikt vienkāršus koka vai metāla detaļu remontdarbus
		19.9. prot izvēlēties, apvienot atbilstošākās tehnoloģijas savas idejas īstenošanai, plānveidīgi tās lietot izstrādājuma tapšanas gaitā un cilvēka dzīvesvides kvalitatīvai pārveidošanai; spēj pamanīt jaunu, netradicionālu materiālu lietojuma piedāvājumu un prot to pēc izvēles radoši izmantot savos izstrādājumos; izgatavo iecerēto izstrādājumu, izmantojot nepieciešamos instrumentus un materiālus, ievērojot prasības izstrādājuma kvalitātei un materiālo resursu patēriņam; zina un ievēro darba drošības noteikumus
		19.10. spēj patstāvīgi novērtēt tehnoloģiskā procesa plānveidību, secīgumu, rezultāta atbilstību iecerei, izstrādājuma tehnisko un māksliniecisko kvalitāti, funkcionalitāti atbilstoši kritērijiem un pamatot savu vērtējumu
	Savu iespēju apzināšanās dzīvesvides pilnveidošanai	20.2. izprot mācību priekšmeta apguves noderīgumu ikdienas dzīvē, videi draudzīgu materiālu un pieeju lietošanā, dzīvesvides kvalitātes uzlabošanā un karjeras izvēlē
		20.3. apzinās savas iespējas personības individualitātes izteikšanai, brīvā laika pavadīšanai, iekārtojot mājokli, darinot vai komplektējot apģērbu, uzņemot viesus
		20.4. saskata un novērtē cilvēka darbu un tā rezultātu - tapušās lietas, iegūtos resursus; apzinās to ekonomiskas izmantošanas nepieciešamību, lai saglabātu vidi un taupītu finanšu resursus; ar cieņu izturas pret savu un citu veikumu

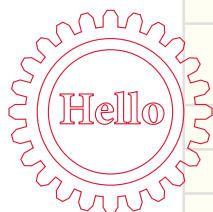
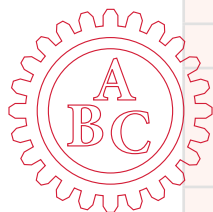

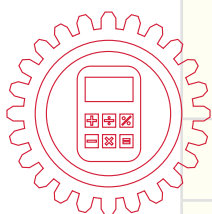
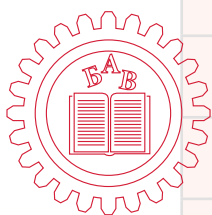
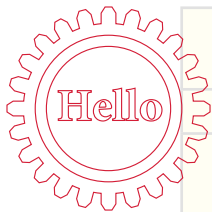
Sports	Zināšanas un izpratne sportā	interesējas un prot pastāstīt par šādiem tematiem 21.3.2. interesējošie sporta veidi
	Pamatprasmes individuālo sporta veidu vingrojumos un vingrinājumos	22.7.2. izpilda pāri lēnā valša kvadrātu
	Sabiedriskajai un personiskajai dzīvei nepieciešamās pamatprasmes	25.3. izvērtē godīgas spēles principu un darbojas sporta spēlēs bez tiesneša

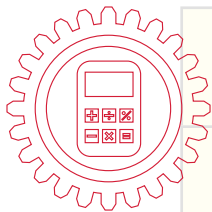
10.-12. klase

Mācību priekšmets	Komponents	Pamatprasības, beidzot 12. klasi. Izglītojamais:		
Latviešu valoda	Komunikatīvā un valodas kompetence	5.1. izprot saziņas situāciju, prot tajā iesaistīties, pamatot savu viedokli, izmantojot dažādus argumentācijas paņēmienus		
		5.2. lieto saziņas situācijai atbilstošus valodas līdzekļus		
		5.3. pilnveido prasmi veidot monologu, dialogu (mutvārdu un rakstveida formā), publiski uzstāties, iesaistīties diskusijā, organizēt to		
		5.4. vērtē publisko runu – saturu, izmantotos valodas izteiksmes līdzekļus, tās atbilstību saziņas situācijai		
		5.6. individuālā un publiskā saziņā ievēro valodas kultūras normas		
		5.9. ievēro valodas kultūras normas pašā veidotā mutvārdu un rakstveida tekstā		
		5.11. prot rakstīt dažādu žanru tekstus: pārsriedumu, argumentēto eseju, tēzes, referātu, dzīvesgaitas aprakstu (CV), darījumu vēstules		
		5.14. vērtē un pilnveido savas runas prasmes		
		Svešvaloda	Komunikatīvā un valodas kompetence	7.1. saprot un uztver plašu informāciju, dažādus teksta veidus
				7.2. uztver, atlasa, sistematizē un apkopo informāciju dažādiem mērķiem
7.4. izmanto jaunākās informācijas tehnoloģijas				
7.5. spēj piedalīties dažādu veidu sarunās un diskusijās				
7.6. korekti pauž un argumentē savu viedokli un attieksmi runā un rakstos atbilstoši situācijai				
<i>7.7. secīgi un loģiski prezentē daudzpusīgu informāciju dažādām mērķauditorijām</i>				
7.9. ievēro valodas lietošanas normas runā un rakstos				
7.12. pilnveido prasmi skaidri un precīzi izteikt savas domas, izkopj izteiksmes daudzveidību				
Sociokultūras kompetence	8.2. izmanto mūsdienīgus informācijas līdzekļus dažādu komunikatīvo uzdevumu risināšanai saziņas procesā			
	8.3. izmanto svešvalodu citu mācību priekšmetu apgūvē			
	8.5. izmanto literatūru un mākslu citu kultūru izpratnei un sevis pilnveidošanai			
	8.9. izprot un ievēro saziņas un sadarbības principus			
	8.10. uzklausa citus, kā arī izsaka savu viedokli, izmantojot piemērotākos valodas līdzekļus			
	8.11. ievērojot sadarbības likumus, kopā ar citiem plāno, veic un izvērtē projektus un pētnieciskos darbus			

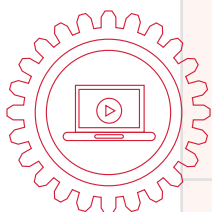

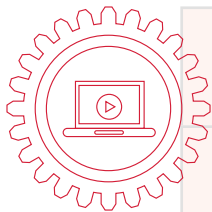

		8.12. izprot valodas lomu un funkcijas mūsdienu sabiedrībā
		8.13. ievēro saziņas normas daudz kultūru sabiedrībā
		8.14. ievērojot komunikācijas prasības, izmanto zināšanas par nacionālajām verbālās un neverbālās uzvedības īpatnībām saziņā, sadarbībā un mācīšanās procesā
		8.15. vērtē savu sadarbības pieredzi un grupas ieguldījumu tajā
		8.19. toleranti uztver Latvijas un citu valstu sociokultūras tradīciju un īpatnību izpausmes valodā
Mazākumtautību valoda un literatūra	Komunikatīvā un valodas kompetence	5.2. prot veidot informatīvu, argumentējošu, rosinošu un svinīgu publisko runu
		5.3. radoši izmanto uzvedības stratēģijas neformālā un lietišķā sarunā un publiskā apspriešanā
		5.4. pārzina argumentācijas paņēmienus un diskusijas pamattaktikas
		5.5. pārvalda kritikas kultūru strīda un publisku pārrunu situācijās
		5.6. prot korekti izteikt savu viedokli pārrunās un diskusijās
		5.9. ievēro literārās valodas normas mutvārdos un rakstveidā
		5.12. rada un rediģē dažādus lietišķā stila žanra tekstus: lietišķu sarunu, lietišķu telefona sarunu, paskaidrojumu, iesniegumu, lietišķu vēstuli, dzīvesgaitas aprakstu (CV)
	Sociokultūras kompetence	6.4. ievēro komunikatīvās sadarbības principus starpkultūru saskarsmē
		6.7. izmanto mūsdienu informācijas avotus, veicot komunikatīvus uzdevumus
		6.9. ir apguvis efektīvas klausīšanās paņēmienus
		6.10. prot noformēt un prezentēt sava projekta rezultātus mutvārdos un rakstveidā
Matemātika	Mācību satura komponents "Pētnieciskā darbība"	7.1. atrod nepieciešamo informāciju dažādos informācijas avotos, novērtē tās pietiekamību, derīgumu
		7.3. plāno risinājumu, izvēlas vai izveido problēmai atbilstošu matemātisko modeli
		7.4. lieto dažādus spriedumu iegūšanas veidus (empīrisko, induktīvo, deduktīvo), vispārina, klasificē, saskata analogijas, novērtē procesu tendences, izvirza hipotēzi, izmantojot iepriekšējās zināšanas vai darba gaitā iegūtos rezultātus
		7.7. izvērtē iegūtos rezultātus, to ticamību un atbilstību kontekstam, novērtē izvēlēto problēmas risinājumu, iesaka uzlabojumus, piedāvā citu risinājumu

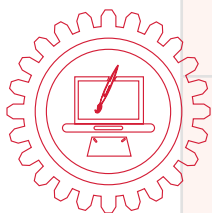
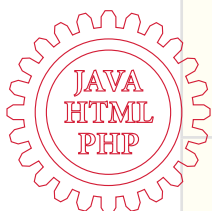

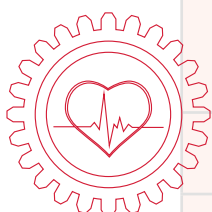
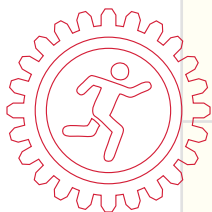
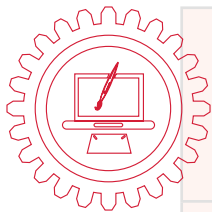
		7.8. izmanto informācijas tehnoloģijas (IT) informācijas apkopošanai, sakārtošanai, pārveidošanai un aprēķiniem
		7.11. formulē, argumentē, pamato viedokli (tai skaitā matemātiskas sakarības, faktus, sava darba rezultātus), ciena citu viedokli
		7.12. iepazīstina ar sava vai grupas darba rezultātiem rakstiski un (vai) mutiski, izmantojot dažādus uzskates līdzekļus un ievērojot klausītāju vajadzības
		7.13. izmanto informācijas tehnoloģijas (IT) informācijas iegūšanai un prezentācijai
		7.14. apzinās sadarbības priekšrocības, risinot problēmas, izvērtējot rezultātus
	Mācību satura komponents "Cilvēka, sabiedrības un vides mijiedarbības matemātiskie aspekti"	8.3. apzinās pētnieciskās darbības prasmju nozīmi indivīda attīstībā, novērtē savu problēmrisināšanas, matemātiskās spriešanas, viedokļa formulēšanas un pamatošanas pieredzi
		<i>8.4. novērtē matemātikas iespējas sabiedrībai nozīmīgu praktisku problēmu risināšanā</i>
		8.5. apzinās matemātikas zināšanu un prasmju nozīmi ikdienas dzīvē, apgūstot dabas un sociālās zinātnes, tālākizglītībā un turpmākajā profesionālajā darbībā
Informātika	Mācību satura komponents "Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pamatjēdzieni"	7.1. zina, kas ir datorikas nozare, un prot aprakstoši raksturot tās virzienus – datorzinātņi, datorinženieriju, programminženieriju, informācijas tehnoloģiju, informācijas sistēmas
	Mācību satura komponents "Praktiskā un pētnieciskā darbība"	8.1. prot pareizi lietot datoru, tā perifērijas ierīces, programmatūru un tās palīdzības sistēmu, apskatīt, mainīt un iestatīt datora un programmatūras iestatījumus un parametrus
		8.4. zina datorizētas attēlu apstrādes pamatprincipus, priekšrocības un trūkumus, prot izvēlēties veicamajam uzdevumam piemērotāko grafikas veidu – rastrgrafiku vai vektorgrafiku
		8.5. prot izveidot un apstrādāt attēlu vai tā daļas un lietot attēlu ieguves un apstrādes ierīces un lietotnes
		8.6. izprot datorizētas teksta apstrādes pamatprincipus, priekšrocības un trūkumus, prot veikt ikdienas uzdevumus, kas saistīti ar teksta dokumenta izveidošanu, rediģēšanu un formatēšanu
		8.7. prot teksta dokumentā ievietot, rediģēt un formatēt tabulas, formulas, attēlus, satura un priekšmetu rādītāju, veikt pasta sapludināšanu

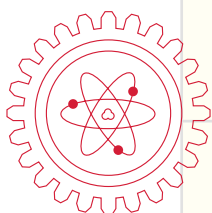
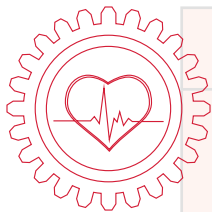

		8.8. zina izklājlapu lietošanas jomas un pamatjēdzienus, prot veidot, formatēt un modificēt izklājlapas
		8.12. zina prezentācijas līdzekļu izmantošanas iespējas, prot veidot, formatēt un modificēt prezentācijas, lietot dažādus slīdu demonstrēšanas efektus
		8.13. prot veikt informācijas meklēšanas uzdevumus tīmeklī, izmantojot tīmekļa pārlūkprogrammu un meklētājprogrammas, pareizi izmantot tīmekļa vietnēs esošo informāciju
		8.14. prot izmantot e-pasta lietotnes, lai sagatavotu, rediģētu un nosūtītu ziņojumus, saņemtu, pārsūtītu un atbildētu uz ziņojumiem, piesaistītu e-pasta sūtījumiem datnes, organizētu un pārvaldītu e-pasta ziņojumus
		8.15. zina galvenās priekšrocības un trūkumus, ko dod informācijas publicēšana globālajā tīmeklī, prot izveidot un modificēt tīmekļa lappuses, publicēt tās norādītajā serverī
	Mācību satura komponents "Datorlietošanas ētiskie un tiesiskie aspekti savai un citu drošībai"	9.12. apzinās, ka interneta pakalpojumu izmantošana ne tikai dod iespēju iegūt nepieciešamo informāciju un sazināties ar apkārtējo pasauli, bet arī var apdraudēt šo pakalpojumu izmantotājus
		9.14. izprot, kas ir elektroniskais paraksts, un prot to lietot
Programmēšanas pamati	Mācību satura komponents "Praktiskā un pētnieciskā darbība"	7.1. zina programmēšanas valodu iedalījumu, prot nosaukt populārākās programmēšanas valodas
		7.36. prot nelielā grupā izstrādāt elementāru datorbāzētu sistēmu
	Mācību satura komponents "Datorlietošanas ētiskie un tiesiskie aspekti savai un citu drošībai"	8.7. apzinās un ikdienā ievēro komunikēšanās, informācijas izmantošanas un publicēšanas etiķeti, ētiskās un juridiskās normas
		8.13. zina par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanu dažādās profesijās
Tehniskā grafika	Mācību satura komponents "Grafiskā valoda"	6.2. izprot datorgrafikas būtību, lietošanas specifiku un iespējas grafisko dokumentu izstrādē
	Mācību satura komponents "Grafiskā darbība"	7.13. interesējas par inženierzinātņu aktualitātēm, piemēram, par būvniecības projektu skatēm un publiskajām apspriešanām, robotikas sacensībām, mašīnbūves projektiem

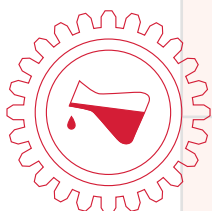
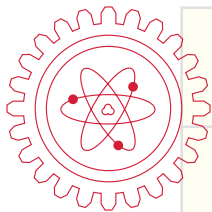

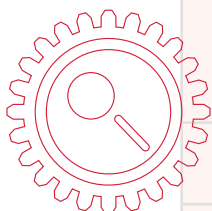
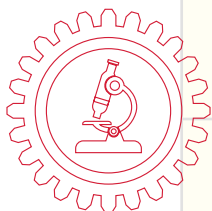
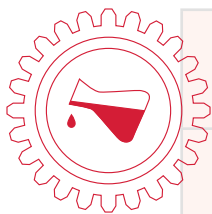
	Mācību satura komponents "Tehniskās grafikas nozīme un lietošana"	8.1. novērtē izcilākos sasniegumus un personības dažādās profesionālajās sfērās, kurās darba rezultāti saistīti ar augstas kvalitātes tehnisko grafiku
		8.8. apzinās tehniskās grafikas zināšanu, izpratnes un lietošanas nozīmi turpmākās izglītības ieguvē, profesionālās karjeras veidošanā un ikdienā
Sports	Mācību satura komponents "Zināšanas un izpratne sportā"	7.3. zina, izvērtē un ievēro darba vides atbilstību drošības noteikumiem, labsajūtai un veselībai
		7.9.1. zina Latvijas sportistu augstākos sasniegumus sporta sacensībās un olimpiādēs, izprot olimpiskās kustības būtību
	Mācību satura komponents "Darbība"	8.3. <i>izmanto sporta spēlēs apgūtos pamattehnikas vingrinājumus (sadarbība sporta spēlēs)</i>
		8.11. prot pāri dejojot lēno valsī, polonēzi, kā arī zina standartdeju pamatsolus un vienu vai divas nacionālās dejas
	Mācību satura komponents "Fiziskās aktivitātes sociālajā un apkārtējā vidē"	10.3. spēj būt godīgs un tolerants pret saviem komandas biedriem un pretiniekiem sacensībās
		10.5. spēj palīdzēt tiesāt izvēlēta sporta veida sacensības
		10.6. spēj iesaistīties dažādu skolā organizētu sporta pasākumu projektu izstrādāšanā
Veselības mācība	Mācību satura komponents "Indivīds un sabiedrība"	7.5. veido savu pašvērtējumu, pamatojoties uz savu vērtību, prasmju, spēju, rakstura un vajadzību izpēti
		7.7. spēj diskutēt par šādiem jēdzieniem: garīgums, garīga pilnveidošanās, garīgā veselība
		7.8. analizē pieredzi par kognitīvo faktoru ietekmi uz cilvēka spēju pārvarēt nepatīkamas emocijas un stresu
		7.11. apzinās saskarsmes un efektīvas komunikācijas prasmju nozīmi veselībai labvēlīgas uzvedības īstenošanā
		7.12. atpazīst un zina, kā rīkoties psiholoģiska spiediena un manipulāciju gadījumos.
	Mācību satura komponents "Sociālā vide laikā un telpā"	8.5. izprot personīgās higiēnas nozīmi personīgās veselības veicināšanā un sabiedrības veselības profilaksē
		8.9. piedāvā argumentētus jauniešu atkarības problēmu risinājuma variantus

		8.13. izsaka savu viedokli par dažādiem ģimenes modeļiem
	Mācību satura komponents "Sabiedrība un valsts"	9.1. izprot jēdzienus: sabiedrības veselība, veselības veicināšana, veselības aprūpe, slimību profilakse
		9.3. izsaka savu viedokli par valsts politiku sabiedrības veselības jomā un veselības veicināšanas pasākumiem valstī
		9.4. zina, pie kāda veselības aprūpes vai cita speciālista vērsties dažādu veselības problēmu gadījumā
		9.5. zina ārstniecības pakalpojumu veidus un apjomus, kuri tiek apmaksāti no valsts budžeta un pakalpojumu saņēmēja līdzekļiem
	Mācību komponents "Darbība"	10.2. prot izmantot dažādus informācijas avotus par veselības jautājumiem
		10.5. piedāvā argumentētus risinājumus par jauniešu veselības problēmām
		10.6. prot plānot veselības veicināšanas pasākumus.
Fizika	Mācību satura komponents "Pētnieciskā darbība"	7.1. saskata un formulē risināmo/pētāmo problēmu un hipotēzi, izvērtējot informāciju no dažādiem avotiem
		7.4. veic novērojumus un mērījumus individuāli vai grupā, lieto tehniskās ierīces un fizikas laboratorijas piederumus, precīzi ievēro to lietošanas noteikumus
		7.5. uzskatāmi un korekti reģistrē iegūtos datus, veido detalizētu eksperimenta aprakstu
		7.6. lieto informācijas tehnoloģijas (IT) fizikālo procesu vizualizēšanai un datu ieguvei
		7.9. lieto vizuālo un grafisko informāciju fizikālo procesu un likumsakarību attēlošanā, arī pārveidojot fizikālo procesu grafiskos attēlojumus no viena veida citā
		7.10. lieto informācijas tehnoloģijas (IT), lai pārbaudītu hipotēzi par funkcionālo sakarību starp fizikāliem lielumiem
		7.11. izskaidro iegūtos rezultātus, salīdzinot tos ar informāciju no dažādiem avotiem, un novērtē to ticamību, analizējot iespējamās kļūdu cēloņus, ierobežojumus un ietekmi uz rezultātiem
		7.12. izdara secinājumus, pamatojoties uz problēmas risinājumā vai eksperimentā iegūtajiem datiem (pierādījumiem), atbilstīgi izvirzītajai hipotēzei
		7.15. analizē un izvērtē fizikāla rakstura informāciju tekstā un izmanto iegūto informāciju atbilstīgi mērķim, pārveido fizikālo procesu vizuālās un vārdiskās informācijas formas no viena veida citā

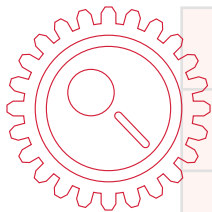

		7.16. formulē un argumentē viedokli par fizikāliem procesiem, pamatojoties uz faktiem, likumsakarībām, sava vai grupas darba rezultātiem, ciena citu viedokli
		7.17. iepazīstina citus ar saviem vai grupas darba rezultātiem, izmantojot dažādas informācijas tehnoloģijas (IT)
	Mācību satura komponents "Cilvēka, sabiedrības un vides mijiedarbības fizikālie aspekti"	8.1. analizē fizikas kā dabaszinātņu nozares sasniegumus, ņemot vērā zinātnes attīstības ētiskos aspektus un minot piemērus par ievērojamu pasaules un Latvijas zinātnieku lomu fizikas attīstībā
		8.2. ir iepazinis galvenās fizikas apakšnozares, to pētniecības virzienus un novērtē dažādu zinātņu nozaru sadarbības nozīmi fizikas attīstībā
		8.3. izprot fizikas zināšanu un prasmju nozīmi ikdienas dzīvē, tālākizglītībā un turpmākajā profesionālajā darbībā
Ķīmija	Mācību satura komponents "Pētnieciskā darbība"	7.3. <i>plāno problēmas risinājumu un (vai) eksperimenta gaitu un izvēlas atbilstošas un drošas darba metodes, laboratorijas traukus un piederumus, modeļus, ierīces, iekārtas un vielas</i>
		7.5. <i>uzskatāmi un precīzi reģistrē novērojumus un mērījumus iegūtos datus (kvalitatīvos un kvantitatīvos), veido detalizētu eksperimenta/pētījuma aprakstu</i>
		7.6. lieto informācijas tehnoloģijas (IT) datu ieguvē un reģistrēšanā
		7.7. veic aprēķinus un parāda aprēķinu gaitu, izmantojot fizikālo lielumu apzīmējumus, atbilstošas mērvienības, vispārīgās formulas, ķīmiskās analīzes datus, ķīmisko un termokīmisko reakciju vienādojumus, ķīmisko pārvērtību stehiometriskās shēmas un ķīmijas pamatlikumus
		7.9. lieto informācijas tehnoloģijas (IT) datu matemātiskai apstrādei un pārveidei, likumsakarību un procesu skaidrošanai
		7.11. formulē secinājumus, pamatojoties uz problēmas risinājumā vai eksperimentā iegūtajiem datiem (pierādījumiem), atbilstīgi izvirzītajai hipotēzei
		7.12. skaidrojot iegūtos rezultātus, novērtē izvēlēto problēmas risinājumu (eksperimenta/pētījuma metodi) un iesaka uzlabojumus vai piedāvā citus risinājuma veidus
		7.14. analizē, izvērtē un izmanto ķīmijas satura vizuālo un vārdisko informāciju atbilstīgi mērķim, pārveido vārdisko informāciju vizuālā formā, modeļos, simbolos un apzīmējumos un otrādi
		7.15. formulē un argumentē viedokli, pamatojoties uz likumsakarībām, faktiem, darba rezultātiem, ciena citu viedokli

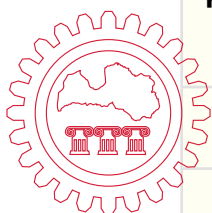

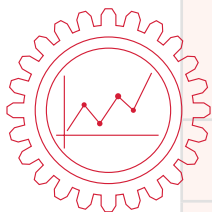
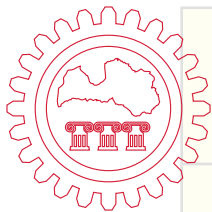
		7.16. iepazīstina citus ar saviem vai grupas darba rezultātiem, izmantojot informācijas tehnoloģijas (IT) un dažādus uzskates līdzekļus
	Mācību satura komponents "Cilvēka, sabiedrības un vides mijiedarbības ķīmiskie aspekti"	8.1. analizē ķīmijas kā dabaszinātņu nozares vēsturisko attīstību, tās lomu sabiedrības attīstībā, ņemot vērā zinātnes ētiskos aspektus un nosaucot piemērus par ievērojamu pasaules un Latvijas zinātnieku sasniegumiem ķīmijā
		8.2. ir iepazinis galvenās ķīmijas apakšnozares un to pētniecības virzienus, novērtē dažādu zinātņu nozaru sadarbības nozīmi ķīmijas apakšnozaru attīstībā
		8.3. novērtē ķīmijas zināšanu un prasmju nozīmi indivīda ikdienas dzīvē, izglītības turpināšanā un turpmākajā profesionālajā darbībā
Bioloģija	Mācību satura komponents "Pētnieciskā darbība"	7.17. formulē un argumentē viedokli par dzīvības procesiem, pamatojoties uz faktiem, likumsakarībām, sava vai grupas darba rezultātiem, ciena citu viedokli
		7.18. iepazīstina ar saviem vai grupas darba rezultātiem, izmantojot dažādus uzskates līdzekļus un informācijas tehnoloģijas (IT)
	Mācību satura komponents "Cilvēka, sabiedrības un vides mijiedarbības bioloģiskie aspekti"	8.1. analizē galvenos bioloģijas nozares sasniegumus, to lomu sabiedrības attīstībā, ņemot vērā dažādu faktoru (sociālo, ētisko, ekonomisko, vides) ietekmi un minot piemērus par ievērojamu pasaules un Latvijas zinātnieku lomu bioloģijas attīstībā
		8.2. ir iepazinis galvenās bioloģijas apakšnozares, to pētījumu virzienus un novērtē dažādu zinātņu nozaru sadarbības nozīmi bioloģijas attīstībā
		8.3. novērtē bioloģijas zināšanu un prasmju nozīmi ikdienas dzīvē, tālākizglītībā un turpmākajā profesionālajā darbībā
Dabaszinības	Mācību satura komponents "Pētnieciskā darbība"	7.1. saskata un formulē pētāmo problēmu (risinājumu) un izvirza hipotēzi par dabā notiekošiem procesiem, izvērtējot informāciju no dažādiem avotiem
		7.2. izvēlas pētāmos lielumus un pazīmes, prognozē to savstarpējo atkarību
		7.3. plāno problēmas risinājumu vai eksperimenta gaitu, izvēloties atbilstošus darba piederumus, vielas, drošas darba metodes un novērtējot iespējamus riskus
		7.6. uzskatāmi un precīzi reģistrē datus, veido detalizētu eksperimenta aprakstu
		7.7. izmanto informācijas tehnoloģijas (IT) datu iegūšanā un reģistrācijā

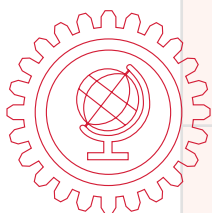
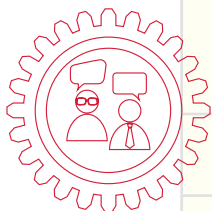
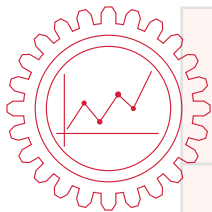

		7.10. attēlo grafikos, shēmās, diagrammās, zīmējumos fizikālos procesus un dabas objektus
		7.11. lieto informācijas tehnoloģijas (IT), lai pārbaudītu funkcionālas sakarības starp fizikālajiem lielumiem
		7.12. izvērtē rezultātus un to ticamību, salīdzinot tos ar datiem literatūrā
		7.13. atbilstīgi izvirzītajai hipotēzei formulē secinājumus, pamatojoties uz problēmas risinājumu vai eksperimentālajiem datiem
		7.14. novērtē problēmas risinājumu, iesaka uzlabojumus un citu veidu risinājumus
		7.16. apkopo, sistematizē, salīdzina un analizē no dažādiem avotiem iegūtu informāciju par dabas daudzveidību un procesiem tajā, pārveido dažādas vizuālās informācijas formas vārdiskajās formās un otrādi
		7.17. formulē un argumentē savu viedokli, pamatojoties uz faktiem par pasaules uzbūvi un dabaszinātņu likumsakarībām, ciena citu viedokli
		7.18. iepazīstina ar savu vai grupas darba rezultātu vai viedokli, pamatojot to un izmantojot dažādus uzskates līdzekļus un informācijas tehnoloģijas (IT)
	Mācību satura komponents "Cilvēka, sabiedrības un vides mijiedarbības dabaszinātniskais aspekts"	8.1. ir iepazinis nozīmīgākās dabaszinātņu nozares, apakšnozares, novērtē to integrācijas nozīmi zinātnes attīstībā
		8.2. ir iepazinis nozīmīgākos zinātniekus un atklājumus dabaszinātnēs, ar piemēriem pamato to ietekmi uz sabiedrības attīstību
Latvijas un pasaules vēsture	Mācību satura komponents "Indivīds un sabiedrība"	8.5. ir pieredze analizēt dažādus viedokļus par lokālo, nacionālo un globālo vēstures procesu attīstību
		8.29. izprot un kritiski vērtē mūsdienu pasaules procesus
		8.31. apzinās ētisko un vispārcilvēcisko vērtību pārmantojamības nozīmi un nepieciešamību
		8.32. apzinās demokrātisku un pilsonisku sabiedrību kā vērtību
		8.33. ir toleranta attieksme pret mūsdienu pasaules daudzveidību.
	Mācību satura komponents "Kultūrvidē laikā un telpā"	9.6. izprot lauksaimnieciskās ražošanas attīstības tendences un nozīmi Latvijā un Eiropas vēsturē

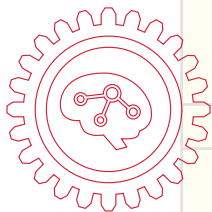
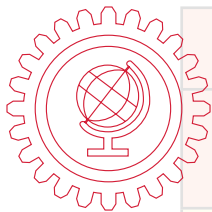

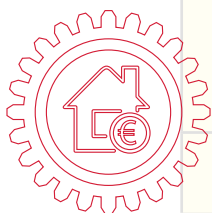
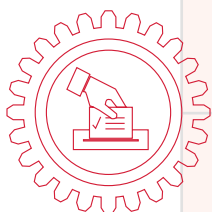
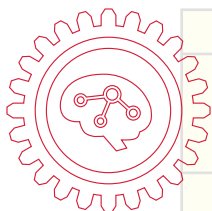
	Mācību satura komponents "Sabiedrība, valsts un vara"	10.17. izprot, analizē un vērtē globalizācijas procesu, skaidro starptautisko organizāciju (Eiropas Savienība, NATO, ANO) veidošanās cēloņus, attīstības gaitu un to lomu mūsdienu procesos
	Mācību satura komponents "Darbība"	11.1. analizē, vērtē un klasificē informācijas avotus, lieto tos vēstures procesa izziņāšanā, interpretēšanā un sava viedokļa argumentēšanā
		11.2. prot izmantot bibliotēku, muzeju un arhīvu resursus vēstures procesa izziņāšanā
		11.7. izprot jebkura vēstures procesa atspoguļojuma subjektivitāti un dažādu sabiedrības grupu viedokļu atšķirību iespējamību
		11.12. diskutē par pretrunīgiem jautājumiem vēstures procesā
		11.15. pamato savu viedokli argumentēta pārsprieduma formā
Ekonomika	Mācību satura komponents "Indivīds un sabiedrība"	7.1. izprot ekonomikas būtību, pētāmos jautājumus, tās vietu un nozīmi citu sociālo zinātņu vidū un uzņēmējspēju veidošanā
		7.7. izprot, kā darbojas darba tirgus, kas ir darbaspēks (ekonomiski aktīvie iedzīvotāji) un nodarbinātība
		7.8. zina darba veidus, darbinieku kvalifikāciju, darba apstākļus, izaugsmes iespējas un pamatprasības, lai iesaistītos darba tirgū
		7.9. izprot, kas ir bezdarbs un bezdarba formas, un prot rast risinājumu bezdarba situācijā
		7.10. izprot sociālā dialoga un arodbiedrību nozīmi darba tirgū
		7.11. prot veidot personisko budžetu, plānot izdevumus un izdarīt izvēli tirgū
		7.12. zina patērētāju tiesības un prot rīkoties atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai
		7.13. zina, kas ir darba devējs, darba ņēmējs un pašnodarbinātais, izprot viņu lomu ražošanā un ienākumu veidošanās principus
		7.14. izprot darba algu formas un prot aprēķināt neto darba algu
	Mācību satura komponents "Kultūrvide laikā un telpā"	8.2. analizē un raksturo Latvijas ekonomisko sistēmu
		8.10. izprot, kas ir uzņēmējdarbība un komercdarbība
		8.19. izprot tirgzinības lomu uzņēmējdarbībā un zina tās pamatelementus
		8.20. izprot starptautiskos ekonomiskos sakarus, eksporta un importa nozīmi uzņēmējdarbībā

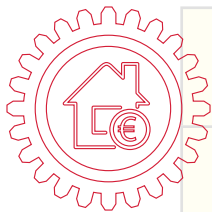
	Mācību satura komponents "Sabiedrība, valsts un vara"	9.11. izprot banku sistēmas darbību
		<i>9.13. zina centrālās bankas lomu un iespējas ekonomiskās aktivitātes regulēšanā</i>
	Mācību satura komponents "Darbība"	10.1. izprot ierobežotības problēmu un spēj pieņemt efektīvu lēmumu, kas pamatots uz alternatīvu izvērtēšanu
		10.2. analizē izvēles iespēju – kļūst par darba devēju vai darba ņēmēju – un ir gatavs iesaistīties darba tirgū vienā no šīm lomām, apzinoties savas tiesības un pienākumus
		10.5. pieņem lēmumu un uzņemas atbildību par savu izvēli dažādās saimnieciskās situācijās
		10.6. apzinās ekonomikas izzināšanas nepieciešamību mūžizglītībā
Filozofija	Mācību satura komponents "Indivīds un sabiedrība"	<i>7.10. izprot sevi kā sociālu būtni</i>
		<i>7.11. spēj pamatot savu viedokli un diskutēt par dzīvības un nāves problemātiku</i>
	Mācību satura komponents "Kultūrvide laikā un telpā"	9.5. prot pamatot savu vērtību izvēli
		9.6. prot pamatot savu viedokli diskusijā par individuāli un sociāli nozīmīgo vērtību līdzsvara problēmu
Ģeogrāfija	Mācību satura komponents "Kultūrvide laikā un telpā"	<i>8.8. raksturo iedzīvotāju migrācijas veidus, salīdzina migrācijas plūsmas pasaules reģionos un valstīs</i>
	Mācību satura komponents "Sabiedrība, valsts un vara"	10.1. izprot pasaules saimniecības struktūru un atsevišķu saimniecības nozaru izvietojuma likumsakarības un vērtē to nozīmi sabiedrībā
		10.2. vērtē dabas resursu nozīmi reģiona un valsts saimniecības nozaru attīstībā, resursu ierobežotības problēmas un valstu sadarbības lomu resursu izmantošanā
		10.7. izprot starptautiskās tirdzniecības organizēšanas principus un raksturo starptautiskās preču plūsmas
		10.8. vērtē transporta un tā veidu nozīmi starptautisko sakaru nodrošināšanā un valsts saimniecības nozaru attīstībā
		10.10. zina tūrisma resursu un veidu ģeogrāfisko izvietojumu, tūristu plūsmu veidošanās likumsakarības un to nozīmi valsts ekonomikā

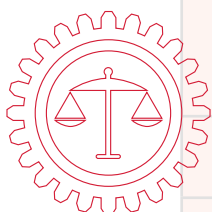
		10.11. apzinās ģeogrāfijas zināšanu nepieciešamību un noderīgumu dažādās profesijās un tālākizglītībā
	Mācību satura komponents "Darbība"	<i>11.6. izmanto sociālo pētījumu metodes (aptauja, anketēšana) un iegūto informāciju sakārto, analizē un izvērtē</i>
Psiholoģija	Mācību satura komponents "Indivīds un sabiedrība"	5.1. izprot psiholoģijas zinātniskās pieejas atšķirību no ikdienas cilvēku priekšstatiem par psiholoģijas jautājumiem
		5.2. zina psiholoģijas pamatmetodes
		5.3. skaidro cilvēka psihi, apziņas un uzvedības jēdzienu atšķirības
		5.4. zina katra kognitīvā procesa – sajūtu, uzmanības, uztveres, atmiņas un domāšanas (tēlainās un jēdzieniskās) – lomu un funkcijas dažādu veidu zināšanu un prasmju apguves procesā
		5.5. skaidro intelekta jēdzienu
		5.6. skaidro kreativitātes un talanta jēdzienu
		5.7. atpazīst un raksturo dažādas emocijas un jūtas, atšķirīgus garstāvokļus
		5.8. izprot stresa vadīšanu
		5.9. izprot cilvēku vajadzības un Maslova vajadzību hierarhiju
		5.10. izprot dažādus motivācijas veidus
		5.11. atšķir kognitīvās spējas no nekognitīvām spējām
		5.12. skaidro iedzimtības un sociālās vides faktoru nozīmi indivīda attīstībā
		5.14. raksturo cilvēka attīstības posmus un to pazīmes
		5.17. raksturo personības jēdzienu atšķirības
		5.18. zina personības iezīmes
		5.19. skaidro šādus jēdzienus: pašvērtējums, vērtības, subjektīvā kontrole
		5.20. izprot pirmā iespaida efektu, oreolu un pēdējā iespaida efektu
		5.21. atpazīst savā vidē izplatītos stereotipus, atšķir tos no personības īpašībām
		5.23. izprot verbālo un neverbālo saskarsmi
		5.24. zina komunikācijas funkcijas
		5.25. zina efektīvas saskarsmes priekšnosacījumus
		5.26. zina konfliktu cēloņus, attīstību un risināšanas stratēģijas
		5.30. raksturo dažādu grupu veidus
		5.31. izprot procesus grupā
		5.32. zina lēmuma pieņemšanas posmus grupā
		5.34. atpazīst sociālās lomas grupu darbā un sociālo lomu pārklāšanos
		5.35. izprot līdera pozīciju un līderības stilus
		5.36. izprot indivīda uzvedību pūlī

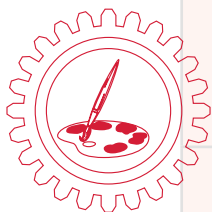
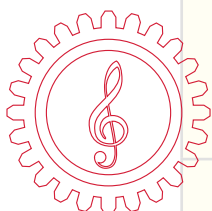
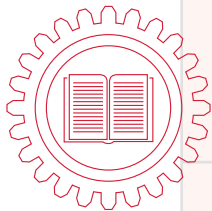
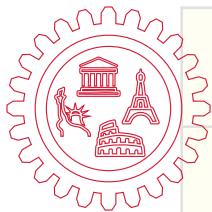

		<i>5.37. izprot masu ietekmēšanas veidus</i>
	Mācību satura komponents "Darbība"	6.3. salīdzina līdzīgo un atšķirīgo savā personībā un apkārtējās vides indivīdu vērtībās
		6.5. izmanto dažādus saskarsmes paņēmienus un atpazīst saskarsmes šķēršļus modelētajā situācijā
		6.6. salīdzina pretējus argumentus
		6.7. atšķir situāciju, kad notiek pārliecināšana, no situācijas, kad noris viedokļu apmaiņa
		6.12. analizē grupas dalībnieku lomas
		6.13. novēro un analizē grupas dalībnieku un līdera uzvedību grupā, atpazīst grupas ietekmi uz indivīdu un savu ietekmi uz grupu
		6.14. piedalās grupas lēmuma pieņemšanas procesā
		6.15. atpazīst situāciju, kad citiem vienaudžiem nepieciešams atbalsts, un spēj to sniegt
		6.17. sadarbojas kāda uzdevuma izpildē ar personām no divām atšķirīgām subkultūrām vai kultūrām un analizē uztvertās atšķirības
Politika un tiesības	Mācību satura komponents "Indivīds un sabiedrība"	7.12. zina, ka sabiedrības pārvaldīšana ir īpašs nodarbošanās veids, izprot tā saturu
	Mācību satura komponents "Sabiedrība, valsts un vara"	8.4. zina likumdošanas, tiesu un izpildvaras funkcijas, kā arī izprot šo funkciju sadalījumu Latvijas Republikas Satversmē
		8.8. zina ierēdņa pamatuzdevumus
		<i>8.10. zina Eiropas Savienības galvenās institūcijas un to funkcijas</i>
		8.14. diskutē par indivīda, pašvaldības un valsts sadarbību
		8.24. zina Latvijas tiesu sistēmu un tiesu darbības pamatprincipus
		8.30. spēj izprast darba tiesības un prot analizēt darba līgumu
	Mācību satura komponents "Darbība"	10.2. pilnveido saziņas un sadarbības prasmes
		10.4. attīsta publiskās runas un diskusiju kultūru
Mājsaimniecība	Mācību satura komponents "Kultūrvide laikā un telpā"	6.17. izprot, ka privātās mājsaimniecības grāmatvedība ir veids, kā nodrošināt ieņēmumu un izdevumu uzskaiti un kontroli un rosināt pārdomāt pirkumu nepieciešamību, dodot savu ieguldījumu ilgtspējīgā patēriņā
		6.18. ir ieinteresēts veidot savu mājsaimniecības grāmatvedību
		6.22. projektē saimniecisko darbību: plāno veicamos darbus un darbības gaitu, prognozē rezultātu

		6.23. interesējas par mācību priekšmetā apgūto zināšanu un prasmju izmantošanas iespējām savas karjeras veidošanā
	Mācību satura komponents "Indivīds un sabiedrība"	7.7. apzinās saskarsmes kultūras nozīmi ikdienā
		7.12. pamato mūsdienīgu uzvedības, tai skaitā stājas un apģērba, normu ievērošanas saistību ar personību, tās fizisko un garīgo paštēlu
		7.13. plāno savu garderobi, ievērojot stilu un sava ķermeņa īpatnības, saskata garderobes uzturēšanas un atjaunošanas nepieciešamību
		7.14. interesējas par etiķeti, apzinās pieklājīgas izturēšanās nozīmi cilvēku savstarpējo attiecību veidošanā
	Mācību satura komponents "Darbība"	8.1. iegūst informāciju no dažādiem avotiem un to apstrādā, izmantojot informācijas tehnoloģijas
		8.3. izstrādā radošos projektus mājokļa iekārtošanā, garderobes veidošanā, akciju un sarīkojumu organizēšanā
		8.6. argumentēti vērtē sava un citu izglītojamo darba rezultātus
Ētika	Mācību satura komponents "Indivīds un sabiedrība"	7.4. prot pamatot savu tikumisko izvēli
		7.7. izprot brīvības un atbildības saistību, apzinās savu atbildību pret pagātnes vērtībām
		7.9. izprot dažādus dzīves stilus un to veidošanos
		7.10. pilnveido pašdisciplīnas un pašaudzināšanas iemaņas
	Mācību satura komponents "Sabiedrība, valsts un vara"	8.1. izprot nepieciešamību saskaņot individuālās vēlmes ar sabiedrības interesēm un vēlmēm
		8.4. ciena privātumu un atzīst citādumu
	Mācību satura komponents "Darbība"	10.2. izprot tolerances jēgu un nozīmi, veicinot dažādu sabiedrības slāņu un grupu iekļaušanu sabiedrībā
		10.4. prot kritiski un radoši rīkoties dažādās situācijās, pamatojoties uz tikumisko izvēli
Kulturoloģija	Mācību satura komponents "Kultūrvide laikā un telpā"	6.18. prot argumentēti paust savu viedokli par kultūras attīstību
		6.17. izprot Rietumu un Austrumu kultūru dialogu

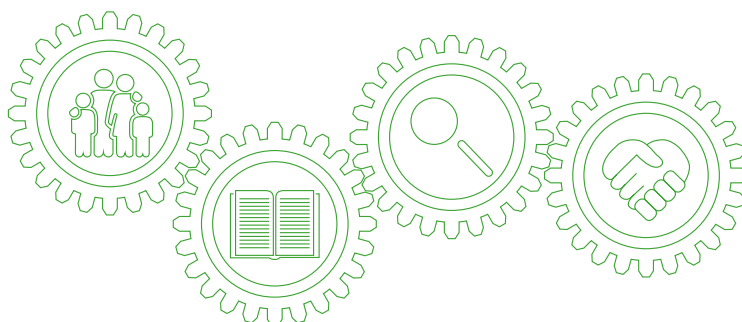

	Mācību satura komponents "Darbība"	8.5. ir motivēts un atbildīgi iesaistās kultūrvides veidošanas procesos
		8.6. ir tolerants pret dažādām kultūrām un prot veidot pozitīvas attiecības ar dažādu kultūru un reliģiju pārstāvjiem
Literatūra	Mācību satura komponents "Literatūra – kultūras sastāvdaļa"	6.4. <i>izprot izcilāko latviešu autoru devumu literatūrā</i>
	Mācību satura komponents "Radošā darbība"	8.2. <i>apzinās literāro darbu lasīšanu kā savas pilnveides iespēju</i>
		8.6. raksta dažādus tekstus (recenzijas, pārspridumus, pētnieciskos un jaunrades darbus), izkopjot individuālo stilu
		8.7. apzinās vajadzību vērtēt un pilnveidot savas radošās prasmes
Mūzika	Mācību satura komponents "Mūzika – kultūras sastāvdaļa"	6.5. ir iepazinis un prot raksturot Latvijas mūzikas un mākslas novitātes
		6.7. prot raksturot populārās mūzikas attīstības virzienus Latvijā un pasaulē
	Mācību satura komponents "Radošā darbība"	8.3. nosaka un pamato sev nozīmīgas vērtības mūzikā, pauž savu attieksmi pret tām
		8.6. prot daudzveidīgi izmantot savu radošās darbības pieredzi
		8.7. pilnveido muzikālās spējas
Vizuālā māksla	Mācību satura komponents "Māksla – kultūras sastāvdaļa"	6.8. toleranti izturas pret dažādām parādībām mākslā.
	Mācību satura komponents "Radošā darbība"	8.4. apzinās savu individualitāti un vajadzību pilnveidot radošās spējas
		8.5. interesējas par vizuālās mākslas vidi kā iespēju sevis pilnveidei
		8.7. prot izvēlēties un pamatot sev nozīmīgas vērtības mākslā un pašizpausmē
		8.8. interesējas par mākslas aktualitātēm, apmeklē izstādes un muzejus, kā arī iesaistās mākslas pasākumos

Klases stundu programmas paraugs

1.-3. klase

Tematiskās grupas	Stundu temati	Rezultāts
Sevis izzināšana un pilnveidošana	Mērķtiecība. Zinātkāre	Saprot, ka ir interesanti kaut ko jaunu uzzināt un mācīšanās sagādā prieku. Apzinās savas spējas un prasmes, kas ļauj sasniegt nodomāto
	Savstarpējās attiecības	Mācās analizēt un saprast savstarpējās attiecības, uzklaut un sadarboties ar klasesbiedriem un skolotājiem
		Mācās būt pieklājīgs un ievēro pozitīvas uzvedības noteikumus klasē, skolā un ārpus tās
	Konfliktu risināšana	Mācās uzklaut atšķirīgu viedokli konfliktā un vērtēt savu attieksmi pret to un radušās emocijas
	Ētiskās vērtības	Mācās izprast un ikdienā ievērot taisnīgumu, godīgumu un veidot darba tikumu
Piederība valstij	Ģimene un dzimta	Apzinās atbildību un pienākumus ģimenē
Pilsoniskā līdzdalība	Pilsoniskās līdzdalības iespējas un prasmes	Atbilstoši savam vecumam iesaistās dažādu klases pasākumu organizēšanā, klases iekšējās kārtības noteikumu izstrādē
		Izsaka savu viedokli, uzklaut un respektē klasesbiedru viedokli
Karjeras izvēle	Profesiju daudzveidība. Manu vecāku, ģimenes locekļu darbs	Zina, kur un par ko strādā vecāki un citi ģimenes locekļi
		Zina nosaukt profesijas, kurās strādā cilvēki skolēna dzīvesvietā, un izprot viņu nozīmību vietējās sabiedrības dzīvē
	Mani pienākumi ģimenē. Mani vaļasprieki. Mana sapņu profesija	Gūst priekšstatu par ikdienas darbu un interešu, vaļasprieku saistību ar profesijām, gūst izpratni par to dažādību
	Dienas režīms	Prot izplānot savu dienas režīmu un tam sekot, paredzot laiku mācībām, pienākumiem mājās, vaļaspriekiem un atpūtai
	Mācības - skolēna darbs	Apzinās savu galveno pienākumu mācīties, spēj mācīties patstāvīgi un koncentrējas mācību uzdevumu apguvei un izprot savu atbildību sekmīgā mācību procesā
		Prot izmantot stundās apgūto ikdienā
	Karjeras vīzija	Mācās domāt par savu nākotni, iepazīstot dažādas profesijas, apgūst darba prasmes

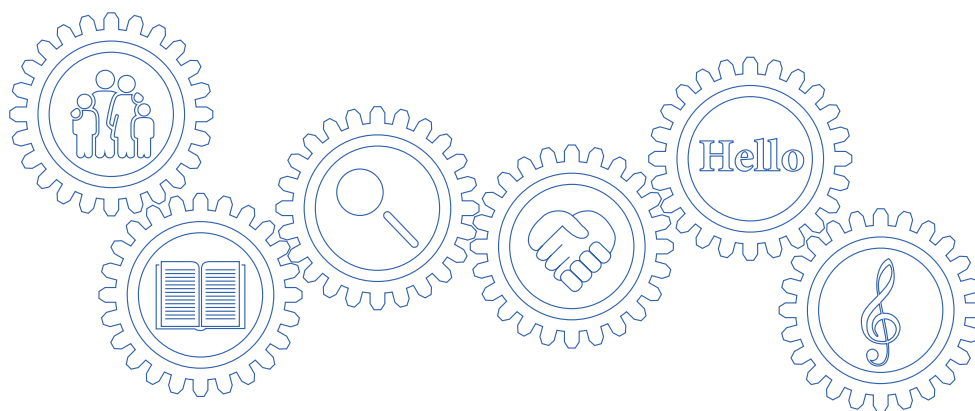

4.-6. klase

Tematiskās grupas	Stundu temati	Rezultāts
Sevis izzināšana un pilnveidošana	Sevis apzināšanās jeb pašidentitāte	Mācās apzināties savu individualitāti, analizē savas rakstura īpašības, saskatot pozitīvo un negatīvo sevi Novērtē, kā risināt savas problēmas, un mācās ar tām tikt galā.
	Mērķtiecība. Zinātkāre	Apzinās mērķtiecīgas darbības soļus un secību, lai paveiktu to, ko uzņēmieš. Izprot, kur nepieciešama pieaugušo palīdzība un atbalsts. Veido pārliecību, ka uzzināt ko jaunu ir interesanti un mācīšanās var sagādāt prieku
	Savstarpējās attiecības	Apzinās savas prasmes izbeigt strīdu un panākt vienošanos, neaizskarot un neaizvainojot citus Veido attiecības ar citiem, pamatojoties uz cieņu, sapratni un draudzīgumu
	Konfliktu risināšana	Mācās mierīgi un toleranti paust savu viedokli konfliktā un meklēt kopīgu risinājumu
	Ētiskās vērtības	Mācās izvirzīt reālus un pozitīvus mērķus Izprot un ikdienā ievēro taisnīgumu, godīgumu un darba tikuma nepieciešamību
Pilsoniskā līdzdalība	Pilsoniskās līdzdalības iespējas un prasmes	Sāk iepazīt veidus, kā var piedalīties skolas dzīves organizēšanā. Iepazīst skolēnu pašpārvaldes darbību un iespējas
		Ir gatavs uzņemties atbildību
		Prot rast kompromisa risinājumu
		Prot izteikt savu viedokli un ir saprotošs pret atšķirīgu viedokli
		Iesaistās dažādu klases pasākumu organizēšanā. Ir gatavs uzņemties iniciatīvu un sadarboties
	Ilgspējīga attīstība	Piedalās talkās, akcijās u.c. pasākumos vides aizsargāšanā
Karjeras izvēle	Es un mani dotumi	Apzinās savas stiprās un vājās puses, kā arī savas intereses, spējas
	Mani darba ieradumi. Sadarbības prasmes	Prot plānot savu dienas režīmu, ievērojot savas un citu intereses un iespējas Prot sadarboties ar dažāda vecuma cilvēkiem
	Brīvais laiks un tā izmantošana	Izzina un izmanto daudzpusīgas lietderīga brīvā laika pavadīšanas iespējas, atrodot savām spējām un vēlmēm atbilstošāko
	Mācīšanās prasmes un sasniegumi	Mācās dokumentēt savus sasniegumus
		Apzinās zināšanu nozīmi nākotnē, spēj sevi motivēt mācību darbam un cenšas sasniegt savām spējām atbilstošus rezultātus
	Profesiju daudzveidība, prestižs un pievilcība	Izprot profesiju veidus un tajās veicamo darba specifiku: fizisks – garīgs darbs, darbs telpās – darbs ārā u.tml.

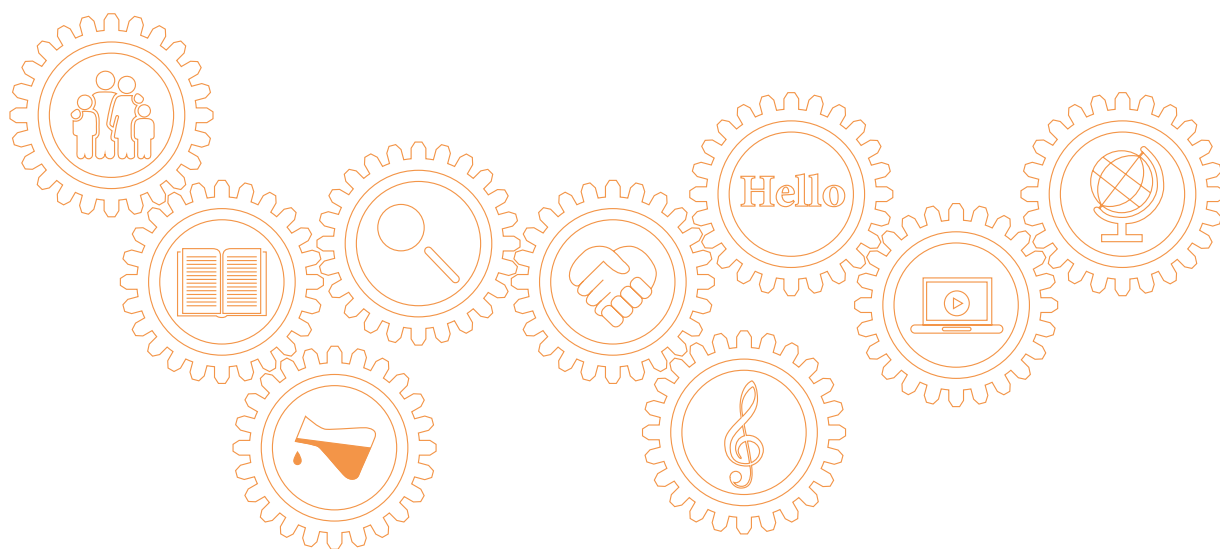
		Izprot dažādo profesiju lomu sabiedrības dzīvē un veido priekšstatus par savu iespējamo nākotnes profesiju
		Pētīt profesiju daudzveidību, domāt par savām nākotnes iecerēm, par savām iespējām pilsētā/novadā/valstī
	Lietišķā valoda, tās nozīme ikdienas dzīvē	Izkopj savu valodas kultūru
		Izprot publiskas uzstāšanās būtību un ir apguvis prasmes tajā piedalīties, prezentējot dažādus darbus un uzstājoties
Veselība un vide	Personīgā higiēna. Rūpes par ārējo izskatu	Prot izvēlēties piemērotus apavus, apģērbu un kosmētikas līdzekļus
		Veido paradumu rūpēties par savu ārējo izskatu

7.-9. klase

Tematiskās grupas	Stundu temati	Rezultāts
Sevis izzināšana un pilnveidošana	Sevis apzināšanās jeb pašidentitāte	Apzinās savu individualitāti, atšķirību no citiem, analizē savas īpašības. Prot saskatīt un novērtēt pozitīvo sevi. Novērtē savus panākumus un neveiksmes
	Mērķtiecība. Zinātkāre	Apzināti savu darbību virza mērķu sasniegšanai
	Konfliktu risināšana	Prot analizēt konflikta situācijas un toleranti izvērtēt pretējās puses viedokli
	Ētiskās vērtības	Mācās izvirzīt reālus un pozitīvus mērķus, apzināti rīkojas to sasniegšanai
Pilsoniskā līdzdalība	Pilsoniskās līdzdalības iespējas un prasmes	Prot strādāt komandā, formulējot kopīgu viedokli
		Apzinās dažādu skolēnu interešu grupu veidošanos un ietekmi uz klasesbiedru savstarpējām attiecībām un klases saliedētību
		Prot argumentēti aizstāvēt savu viedokli, ar cieņu izturoties pret citu viedokļiem
		Uzņemas atbildību, līdzdarbojoties savas klases un skolas rīkotajās aktivitātēs
	Brīvprātīgais darbs	Zina brīvprātīgā darba būtību
		Apzinās brīvprātīgā darba nozīmi personības veidošanā, savas karjeras un sabiedrības izaugsmē
	Ilgspējīga attīstība	Izprot masu mediju ietekmi informācijas iegūšanā, spēj izmantot dažādus informācijas avotus
Karjeras izvēle	Vajadzības, vēlmes un spējas. Pašvērtējums	Ir objektīvi izvērtējis, pārzina savus dotumus, spējas un intereses, samēro savas intereses un spējas, personīgās īpašības un vērtības
		Novērtē sava gribasspēka, neatlaidības un personīgā ieguldījuma nozīmīgumu dzīves mērķu sasniegšanā
		Novērtē savu sasniegumu rezultātus
	Savu interešu, spēju un dotību attīstīšana	Saprot, kā skolā, ārpuskolas aktivitātēs un ikdienā var attīstīt savas intereses, spējas un dotības
		Apzinās interešu izglītības un brīvprātīgo darba nozīmi savas pašattīstības veicināšanā
	Izglītības vērtība	Zina dažādus avotus, kur meklēt informāciju par izglītības iespējām
		Izprot saistību starp izglītību, profesiju un nodarbinātību
		Apzinās izglītību kā vērtību, ir motivēts turpināt izglītību
		Izprot Latvijas izglītības sistēmu un savas tālākās izglītības iespējas
	Profesiju daudzveidīgā pasaule	Apzinās karjeras nozīmi cilvēka dzīvē un saprot karjeras plānošanas pamatnosacījumus
		Prot savākt, apkopot un analizēt atbilstošu informāciju par profesijām, izzina savas turpmākās izglītības iespējas

		Ir apzinājis sev saistošās profesijas. Iesaistās darba izmēģinājumos
		Ir iegūtas zināšanas par vietējo darba tirgu
	Individuālā karjeras plāna izveide	Ir apgūtas plānošanas prasmes un veicināta spēja uzņemties atbildību par savu plānu īstenošanu
		Prot pieņemt ar karjeras izvēli saistītus lēmumus
		Ir izveidota un regulāri tiek papildināta savu sasniegumu mape (portfolio)
Veselība un vide	Narkotisko, psihotropo, kā arī jauno psihoaktīvo vielu, alkohola, smēķēšanas ietekme uz veselību	Spēj pretoties negatīvam psiholoģiskam spiedienam. Spēj izvēlēties piemērotas nodarbošanās savā brīvajā laikā

10.-12. klase

Tematiskās grupas	Stundu temati	Rezultāts
Sevis izzināšana un pilnveidošana	Sevis apzināšanās jeb pašidentitāte	Prot analizēt savu pašvērtējumu un apzinās tā nozīmi personības izaugsmē un attiecību veidošanā
		Apzinās savu identitāti un personīgo potenciālu, ir pozitīva attieksme pret sevi un dzīvi
	Mērķtiecība. Zinātkāre	Analizē un pieņem lēmumus, izvirza prioritātes, kas sekmē mērķu sasniegšanu
		Apzinās savu lēmumu darbības sekas, spēj sekot saviem nodomiem un mērķiem
	Savstarpējās attiecības	Prot risināt konfliktus, meklējot kompromisu un pieņemot atbildīgus lēmumus
	Konfliktu risināšana	Prot izmantot dažādus saskarsmes paņēmienus konflikta situācijās, kontrolēt un vadīt savu rīcību un emocijas konfliktā, argumentēt savu viedokli
	Ētiskās vērtības	Ievēro taisnīguma, godīguma principu un darba tikumu
Piederība valstij	Multikulturāla vide	Prot izvērtēt sabiedrībā valdošos stereotipus un aizspriedumus pret dažādām minoritātēm un toleranti attiecas pret citādo/ atšķirīgo
Pilsoniskā līdzdalība	Demokrātijas būtība un nozīme	Zina nevalstisko organizāciju lomu demokrātijas principu stiprināšanā
	Pilsoniskās līdzdalības iespējas un prasmes	Apzinās iespējas piedalīties dažādās jauniešu nevalstiskās organizācijās
		Ir gatavs uzņemties atbildību
		Prot piedalīties lēmuma pieņemšanā un sadarboties
		Prot argumentēt un izmantot publiskās runas prasmes
	Brīvprātīgais darbs	Izprot brīvprātīgā darba nozīmi
		Ir motivēts veikt brīvprātīgo darbu
		Zina par brīvprātīgā darba iespējām savā pilsētā/ novadā, Latvijā, Eiropas Savienībā un pasaulē
	Ilgspējīga attīstība	Apzinās izglītības piedāvājumu un pieejamību Latvijā un pasaulē
		Izprot masu mediju ietekmi un spēj analizēt un kritiski vērtēt informāciju
	Izprot katra cilvēka atbildību un iespējas uzlabot dzīves kvalitāti mijiedarbīgā pasaulē	
Karjeras izvēle	Izglītības iespējas Latvijā un ārzemēs	Zina, kur meklēt informāciju par iespējām turpināt izglītību un ar to saistītajiem studiju fondiem, stipendijām, kredītiem u.c. gan Latvijā, gan ārvalstīs
		Izprot Latvijas izglītības sistēmu un savas tālākās izglītības iespējas
		Izprot būtiskākos nosacījumus studijām ārzemēs
	Mūžizglītība	Apzinās formālās un neformālās izglītības sniegtās iespējas
		Izprot nepārtraukta izglītošanās procesa un darba lomu un nozīmi savā dzīvē
	Apzinās izglītību kā vērtību	

	Informācija par darba tirgu un tā attīstības tendencēm. Vietējo ekonomiku ietekmējošās tendences	Izprot nodarbinātības tendences mūsu valstī un pasaulē
		Ir apzināta informācija par darba tirgus perspektīvām, kas ļauj izšķirties par attiecīga lēmuma pieņemšanu karjeras izvēlē
		Ir gatavs pieņemt alternatīvus lēmumus karjeras izvēlē
	Zinātnes un tehnoloģiju attīstība. Profesiju mainība un dažādība, pienākumi, darba devēju prasības	Izprot profesionālās ētikas pamatprincipus un prasības
		Ir iepazinis dažādas darbavietas, darba devēju prasības, darba pienākumus
		Pārzina darba meklēšanas procesu
		Apzinās profesiju mainību saistībā ar zinātnes un tehnoloģiju attīstības tendencēm pasaulē
	Darbs ārzemēs	Zina par iespējām strādāt ārpus Latvijas un kur griezties pēc palīdzības, ja tas ir nepieciešams
		Ir informēts, kur meklēt ziņas par attiecīgās valsts darba likumdošanu
	Karjeras izvēles plānošana. Individuālā karjeras plāna izveide	Ir izvērtēta piemērotība izvēlētajai profesijai
		Izzinātas izglītības vai darba iespējas pēc skolas beigšanas, iegūstot informāciju par interesējošo profesiju/nodarbošanās veidu un izvēloties sev vēlamu
		Ir pilnveidotas plānošanas prasmes un veicināta spēja uzņemties atbildību par savu plānu īstenošanu
		Ir apkopota informācija atbilstoši izvēlētajai profesijai

